

Athén. György görög király a prevazai és janinai hitközség vezetőit magas kitüntetésben részesítette. Nemrégiben a király meglátogatta ezeket a helyeket, ahol rendkívül szívesen fogadták őt.

Kaunas. A kaunasi (kovnói) egyetem jogi fakultása elhatározta, hogy prof. Jabulnits dékán jubileuma alkalmából kiadja művét, amely a litván zsidók 17. és 18. századbeli parlamentjeiről szól. A munka főleg a Waad Arba Arcot szidnuszának történetével foglalkozik.

New-York. A cionista munkáspártok egy nagy-szabású pészachünnepet rendeztek, amelyen 2000 ember vett részt. Ez alkalommal 25.000 dollárt gyűjtöttek a palesztinai munkásság javára.

Wien. A „Paulus-Werk” kiadásában az utóbbi időben számos broszúra jelent meg, a zsidók elleni antiszemitizmust elítélve és lapjában az „Erfüllung”-ban is zsidóbarát kijelentéseket tett. Ezt a hitéri rezsim katolikus ellenes megatartásának lehet betudni.

Budapest. A kultuszminisztériumi államtitkár, dr. Nagy Tasnádi András meglátogatta a pesti zsidó hitközség és Szentegyház intézményeit, így az iskolaikat, árvaházakat és agókházakat, körházakat stb. és a legnagyobb meglepetéssel fejezte ki a példás rend és áldozatkészség felett, amelyet ott tapasztalt.

Washington. Harold Jacobi, az United Palestine Appeal vezetője, aki Londonban résztvevő a segélyszervezetek konferenciáján, háromhetes tanulmányútra indult az európai kontinensre, hogy részletesen tanulmányozza a zsidóság jelenlegi helyzetét. Útja során kijelentette, hogy az amerikai zsidóság ma még inkább mint valaha, tudatában van annak, hogy segítsen a közép és kelet-európai nyomorgó zsidó tömegeknek. Bizonyos, hogy a Joint is fokozottabb mértékben eleget fog tenni kötelességének. Harold Jacobi ama reményének is kifejezést adott, hogy azokat a nemzionista köröket is meglehet, hogy megkapni a palesztinai munkához, akik eddig tavol tartották magukat a munkától.

Budapest. Vészi András 20 éves vésnök megnevezte egy prózai munkájával az 1200 pengős Miksa-áth Kálmán díjat, 164 pályázó közül. Az „Ujság” megszerezte a regény kiadási és közlési jogát. A regény egy írás karrierjét írja meg, amíg eljut az érvényesülés esújárta.

Wien. A napokban halt meg 92 éves korában a pécsi egyetem volt tanára, prof. dr. Samuel Klein, aki utóéve volt a szem-gyógyász. Az idők folyamán több ötezer látványoperációt végzett el és a szemgyógyászatról írott orvosi munkája az orvostudomány standardművei közé tartozik.

Lodz. A városi tanács nemzeti demokrácia frakciója azt az indítványt tette, hogy valamennyi városi tisztviselőt, akik zsidó származásúak, bocsássanak el és egyenlően fogadják meg az állásukat és a szállításukat. A tanács elutasította az indítványt, mert az alkotmányellenes. Minden leendő állampolgárnak joga van állások betöltésére és szállításokra.

Sauerbrunn (Burgenland-Austria). A néhány hónappal ezelőtt elhunyt és közszereplésben álló zsidó orvosnak emlékére a városi tanács elhatározta, hogy egyik utcáját „Medicinatrat Dr. Sigmund Hoffmann”-nak nevezi el.

London. Az angol alsóház konferencia-termeiben, Colonel Josiah Wedgwood elnöklésével ülést tartott a Pro-Palestina komité, amelyen résztvettek a parlament cionizmussal szimpatizáló tagjai. Lady Reading hosszabb előadásban ismertette néhenyomását, amelyet legutóbbi palesztinai útján szerzett.

Bagdad. Két syriai arab újság azt a hírt közli, hogy zsidók összehozták a jeruzsálemi mufti elpusztítására, azonban a rendőrség idejekorán felfedezte a merénylőket. A tiberiasi Pion-vezető, a hitleri zsidó alpolgármester állítgat három ezer kész béreltek fel és azt írték nekik, hogy amennyiben sikerül, kétezer fontot kapnak ajándékként. Természetesen az egész hír kóhalmán és csak arab agitátorok terjesztik a hírt, hogy ezzel a zsidók elleni hangulatot fokozzák.

Kaunas. A Keren Hajjesod gyűlésén Leib Jaffe referátumát megzavarták a betáriumok. A tumultus folytán a rendőrség a gyűlést nem engedte folytatni. A Palesztinahivatal ablakait betörték.

A WISZNITZI REBBE JAHRZEIT-JA. Szávan 2-án, május 12-én, szerdán lesz Hager Izraelnek, a wisznitzi caddiknak első halálközvetlen évfordulója. A Jahrzeit-ra rendkívül sokan fognak Oradeára érkezni, hogy meglátogassák az elhunyt nagy férfiú sírját. A hírek szerint nem csupán az ország területéről, hanem Csehszlovákiából is sokszázan fognak jönni, határátlépéssel, amelyet a csehszlovákiai hatóságok máskor is különös előzékenységgel bocsájtanak a zsidók rendelkezésére. Bizonyos, hogy az évfordulóra sokszázan fognak odaszozóni aki ohél-hoz, amelyben a kiváló férfiú földi maradványai nyugszanak.

A zsidók kiszorítása a csehszlovákiai német színpadról. A „Prager Tageblatt” írja, hogy a szudéta németek pártja azon munkálkodik, hogy valamennyi csehszlovákiai német színpadról kiszorítsa a zsidó színészeket és zsidó szerzőket. Főleg a brünni színházban akarják ezt keresztülvinni, de Reichenbergben és Gablonban is folyamatban van a szudéta németek erre akciója. A lapok a következőket írják emellett: Két éve annak, hogy a német színpadok politikai viczekre ezvezték. Komolyan veszélyeztetik a színpadok szabadságát. Új színházpártoló egyesületek alakultak, amelyet a szudéta németek erősen pártolnak. Ezek befolyásolni akarják a színházak igazgatóságait a színészek és szindarabok megválogatásánál is. Ha pedig nem akar parirozni valamelyik, akkor bojkottálni akarják.

ELJEGYZÉS. Grünberger Izidor, a timisoarai B. H. Hamizrachi elnöke és Hensler Irénke Salumere, jegyesek. (M. k. é. h.) — A timisoarai B. H. Hamizrachi ezton kánp Mazl Tovot elnökének eljegyzése alkalmából.

Az új csehszlovákiai büntető törvénykönyv. — Prága. A most elkészített büntető törvénykönyv a következőket határozza a nyilvános tüntetésekről és egy nemzet megsértéséről. „Aki nyilvánosság előtt erőszakot, vagy ellenséges magatartást tanúsít, egyes néprétegeket nemzetiségre, vallásra, fajra, nyelvre miatt igazgatja a többi embertársait, egy hónaptól egy évig terjedő büntetéssel büntethető. Aki terjesztésre alkalmas nyomtatványban, vagy gyűléseken egy nemzetiséget vagy nyelvet meggyaláz olyannyira, hogy nyilvános botrányt okoz, valamint a köztársaság rendjét veszélyeztetni, nyolc naptól hat hónapig terjedő fogházzal büntethető.

A COLONIAL OFFICE TÁRGYAL AZ ARAB URALKODÓKKAL? Jeruzsálem. A „Falastin” azt a szenzációs értesítést közli, mely szerint az iraki, egyiptomi, syriai és transzjordániai arab vezető körökkel tárgyalást folytat a Palesztina-kérdés megoldását illetően. Egyiptom és Transzjordánia már elküldték válaszukat Londonba, míg az iraki kormány most tárgyal a szöveg felett, amelyet az angol fővárosba továbbítanak. Syria kormánya pedig a legszigorúbb semlegességet fogadta meg Palesztina ügyében és nem is válaszol a Colonial Office kérdésére. Arab nacionalista körök nagyon csalódottak, amiért az iraki külügyminiszter nem látogatta meg Palesztinát. A koronázásra ment Londonba és úgy volt, hogy előbb kiszáll Jeruzsálemben, de nem tette, mert jobbnak látta bele nem avatkozni a palesztinai ügyekbe. Főleg a mufti pártban nagy a csalódás, mert az iraki vendégek számára nagyszabású fogadtatást készítettek elő.

A karlsbadi népnevelési egyesület — írja. — Prága. A karlsbadi népnevelési egyesület évi gyűlésén a két zsidó tagot törölték a vezetőség sorából. Emellett két alapító tagról van szó, aki közül az egyik különösen politikamentes magatartást tanúsít és Karlsbad határain túl is ismert zenepedagógus s akinek nagy érdemei vannak a szervezés körüli. A körülbelül 500 tagot számláló egyesület eddig teljesen politikamentesen működött. A választás eredményeképpen a zsidó tagok korporatíve kiléptek az egyesületből.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

AZ UDVARIAS ROTHSCHILD. Egy ismert gróf egyszer kuszált pénzügyei rendezése céljából felkereste Rothschildot, aki munkájából fel se nézte így szól: — Tessék helyet foglalni. — De uram, — szölt a gróf indignálódva — én X. Y. gróf vagyok. — Ezer bocsánat, gróf ur — szölt Rothschild — akkor tessék talán két helyet foglalni.

RADIO LAMPA NELKUL. Egyik fiatal barátunk bemegy a rádióüzletbe és így szól: — Kérem egy négylámpás rádiót, de jó lámpák nélkül is. — De kérem, — mondja a szölt — lámpák nélkül a rádió nem szól. — Az nem baj, Születésnapj nándékkul veszem egy síket nagybácsiinnak.

ALLAS... Egy fiatalember beállt a cégfőnökhöz és felénk hangon megkérde: — Kérem szépen, nem kapnál nekem valami állást? — Sajnos, nem, Épp tegnap küldtem el egy tisztviselőt, akinek nem volt semmi dolga. — Kérem szépen, — szölt a fiatalember, — nem kapnáltnám meg az ő állását?

Reb Nochem meglátogatta üzletében Reb Jankelt és megkérde tőle: — Na, hogy megy az üzlet? — Renekül, — felelt Reb Jankel — épp tegnap kaptam egy ötvenezer lejes rendelést. — Egy ötvenezer lejes rendelést — szisszen fel Reb Nochem — azt én nem hiszem. — Ebben a percben betoppna a portás és egy lejelet hoz. Reb Jankel felbontja a lejelet és diadalmasan odatartja Reb Nochem orra alá: — Nem hiszed? Épp itt jön a levelet, amelyikben stornirozozták.

ZENÉSZEK... A rekruták benomulnak az örmester sorba állítja őket és megkérde: — Van-e maguk közt zenész? Aki zenész, az lépjen elő. — Negyven előlépnek. — Maguk zenészek? — Igen. — Na akkor jójének utódom, maguk fogják átszállítani az eredes ur zongoráját.

LOGIKA. Volt egyszer egy pak koldus, aki annyit koldult össze, hogy a pégen házat és birtokot vásárolt. Mielőtt meghalt, szétosztotta a vagyonát erős és egészséges gyermekei között, ellenben a legkisebb fiának, aki pak volt, nem hagyott semmit. Az emberek ezen nagyon csodálkoztak és megkérdezték, mi az oka ennek a furcsa intézkedésnek? — Nézzétek, — mondta — ez a fu szünt pak, mint én, az emberek bizonyára meg fognak könyörögni rajta és segíteni fogják, de ki könyörül majd meg az egészséges gyermekemnek?

FELREERTES... A gyűlést német politikus repülőgépe a város felett kering. Két zsidó nézi és az egyik lelkesen kiáltja: — Schau, schau, wie herrlich das Flugzeug fliehet. — Bist du mesüde, — mondja a másik — wie kannst du sein Flugzeug so loben? — Ich lob? Ich erschreie.

KIS PARBESZED A MESZMEDEK KÖZÖTT. — Igaz, hogy kikereszedkedtél? — Igaz. — Miért? — Csak úgy adták hozzám a feleségemet. — Ugy tudom, zsidó lányt nőtél el. — Nem igen, de egy zsidó már nem volt nekik elég előkelő. MIÉRT ESKUSZIK A HOSOK TEMPLOMÁBAN. A budapesti Hősök temploma előtt áll két zsidó és egy esküvői felvonulást néznek. — Te, — kérdi az egyik, mikor meglátja a nőlegényt — miért esküszik ez a Hősök templomában? — Mire a másik: — Láttad az anyosáit?

20-28. R. H. 29, 27. R. IX. évf. 20. sz.

Taxa postala platiita in numerar conform aprobarii Nr. 191342-936.

ORADEA Strada Iosif Vulcan No. 4.

5697. Szivan 4. 1937. május 14.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az ígéret földje (Sevuot 5697)

Írta: KISS ARNOLD, budai főrabbi

A halhatatlanság eszméjéből kifarragott a Mózes alakja Sinájhegyen, amikor az Örök Igék a kőtáblára szálltak s ő viszi lefelé a földet, mint két apokaliptikus, mulhatatlan jövőndökbbe szálló sólyomszárnyát, — a két táblát.

Viszi lefelé a völgybe, emberek tülekedésébe a hegyek irását, az isteni magasságok lángját. Arcán a megdöbbenés ragyogása, a jövendő emberiségbe vetett hitnek fenséges glóriája.

De lejtőn lép lefelé. Messziről feléje kavargó a hétköznapok zivaja, az emberi elvakultság és gonosz indulatok pokoli förtelme. Az Ur jön lefelé a hegyről s az állat az emberben párja odalenn a mélységben.

S amikor az Eg embere látja a hegy gerincéről az állat-emberek süllyedését, hallania kell rikoló szenvedélyek őrvönzését, purázásait, karómlásait: retentenes zuhanás robajlik a lelke mögött, ideálók, remények törnek össze, arcáról menekül a fénynek glóriája, a két kőtábla, a két villanószarnyú sólyom két, mászaszállyu toherre odlik a völgy fölé, nem bírja tovább, eldobja magát az eddig edes és szent terhet, a két kőtábla szilánkra zuzva hever a hegyek alján... Hiába jöttem én ezekhez. Hiába hozom én ezeket az Irást... Az Isten és állat harcában az emberért, az állat győzött. Hiába álmodom én az ígéret országát, az embernek nem pámla és cédrus kell... Es mégis félmegy Mózes másodsor is a hegyomra. Másodsor is a vállára veszi az örök ideálók halhatatlan kőtábláit, lehozza azokat újra az emberek közé, kigyullad fáradt szemében újra a próféta tűz, arcán a letört-hetetlen glóriának fénye.

Ő maga nem látja meg az ígéret országát, az isteni parátását meg nem értheti. Csak egy titkos, bődítő illatu reménység, egy rejtelmes isteni biztatás bontogatja szárnyait a fájdalommal csatkozásoktól meggyötört szíve mélyén: az ígért országán túl, megszöve tul van még egy másik ígért földje is. Oda el fog jutni valamikor...

Vállainkra, Izrael vállaira adta az Isten ösidők magaslatain az ő világnak üzenő menyrei kőtábláit. Az emberiség Mózesévé tett meg bennünket. A kőtáblánkba bevéstetünk igazság, emberség, erkölcs, szeretet. A kőtáblánkat minden embernek szent örökségévé adta az Ur. Magunknak semmi egyebet földi javakból nem kívántunk, csak egy kicsiny földrészt az apák ősi örökében, ahol emberhez méltó nyugalmában, perejtékes homlokokkal bár, élhessünk hitüatásunknak.

S botorkáltunk a reánk rakott isteni üzenetekkel lefelé a hegyomról, az emberek közé. Az apák földje nem lehetett sokáig a zartatlan birtokunk. Összetörték a templomunkat, széjjelzúzták földi nyugalmunkat.

Talán magunk is sokszor méltatlanokká váltunk az Isten üzeneteinek a hordozására. A pusztai bálnyhnjónzó Izraelnek egy posztalunkja lelünkbe szarult. De halhatatlan és halhatatlan megpróbáltatások tuskallanában mé-

gis mi adtunk prófétákat a világnak, szoltárokat az emberiségnek, apostolokat a népeknek, nagy gondolkozókat és nagy harfásokat a földnek. Előbbre vittük a világot. Mózeséivé lettünk a föld népeinek.

S vittük, vittük lelkendezve lefelé a völgybe az Irást. Es százszor és százszor az volt a végzetünk: lenn a mélységben báloány-ferdőzés, gyűlölet-örvönzés, sálánok tánca, fajok egymásra támadása.

Hányszor lett sorsunk a Mózes mesterünk pézete: ledobni a vállainkról azt az isteni terhet, a mi kőtáblánkat. Nem ezeknek való! Nem állati paták taposására termelt. Kihullott ajultan a kezeinkből, széjjelzúzódtott a völgy-mélységek alantasságaiban.

Es újra, meg újra visszavánszorogtunk a hegy fokára. Ujra, meg újra megöste számunkra az Isten a mi hallatlan kőtáblánk üzeneteit. Ujra beléscikkoltunk a világra: emberség, igazság, szeretet...

Es ha nem akarták meghallani a mi sikító száonkat, ha százszor is rálapostak a mi kőtáblánkra és újra meg újra kétségbe akarják

is ponni mindazt az érleket, amit a kőtáblánk szellemével tudományban, művészetben, országokat fölörágoztató munkásságban, halhatatlanságra alkotunk: Mózes mesterünk tanít meg bennünket hinni az isteni irásunk föltámadásában.

S mikor kergető indulat hajlja az Isten népet az ígért ország felé, a mi minden testnéri szerelűnk azok felé száll, akik hontalan keserűségben dolgoznak azon, hogy négre-on-lahára legyen egy szent földrés, ahol az embertelenség üzöltjei megpihenhessenek, ahol a hajszolt zsidó lélek nyugóhelyet talál.

Vállainkra vesszük újra a Sináj villámokban, tüzben született szent terhet. Összetörték, de mi halálág, halálon túl föl nem adjuk az egykori győzelmébe vetett hitünket. Magunk tán nem láthatjuk meg az ígérték földjét, de jönni fog, jönni kell kornak, amikor meghal az állat az emberben.

Halljuk a sejtlenes, messiási szöveget az észetiport színekn mélyén: az ígért országán túl, messze tul van még egy másik ígért földje is.

Prófétáulmodók országa. Szent birodalom. Ahol a kőtáblák föltámadnak. Ahol emberré lesz a most még csak embernek csufló állat. Ahol minden szemben kigyullad majd a Sináj lángra halhatatlanul, hervadhatatlanul.

Meghalt a munkácsi főrabbi

Lapzártnak kapjuk a megrendítő hírt, hogy Spira Lázár munkácsi főrabbi szerdára virradó éjszaka váratlanul elhunyt. A nagybeteg főrabbi állapota az utóbbi időben kissé megjavult és hívei már remélték, hogy rövidesen teljesen felépül betegségéből.

A gyszárny örök alatt befutotta az egész világot, mert a rádióállomások is közölték a főrabbi elhunytát. A szentéletű főrabbi hívei

messzi országból is özönlöttek Munkács felé, hogy utolsó kegyeletüket lerójják a főrabbi temetésén. A temetés szerda délután 5 órakor folyt le.

Spira Lázár munkácsi főrabbi zel. halálának körülményeire és temetésének lefolyására legközelebbi számunkban részletesen visszatérünk.

Hétszáz certifikátot ad ki havonta a palesztinai kormány

Jeruzsálem. — Az eddigi gyakorlattal ellentétben, amikor is félevenként adták ki a certifikátokat, mostantól új rendszer lép életbe, mert havonként adják ki a bevándorlási engedélyeket. Apriltól októberig terjedő félre összesen 4200 engedélyt adnak ki a Jewish Agency által kért 11.000

helyett. Az engedélyezés, még ilyen redukált formában is, óriási felháborodást keltett az arabok körében, viszont a zsidóság is elégedetlen, mivel a palesztinai gazdasági élet jelenlegi tempója nagyobb bevándorlási kvótát igényel.

Gróf Bethlen István volt magyar miniszterelnök parlamenti beszéde a zs dökérdésről

Budapest. — A magyar képviselőházban gróf Bethlen István nagy beszédet tartott a lölésgevetési vita során. A zsidókérdéssel kapcsolatosan is nyilatkozott és a következőket mondotta:

ti egyenlőség. Mintegy ötven-hatvan év alatt Galiciából nagyobb tömegek vándoroltak be az országba és új ipart és kereskedelmet, új vállalkozásokat teremtetek. Meg kell állapítani, hogy ezeknek az elemeknek munkája hasznos volt, viszont kiszorították e téren a keresztényeket a vezető pozíciókból. Káros a hitleri forma és káros a bojkott-hirdetés is, mert a külföld felé elveszítene Magyarország a szimpátiáját.

— Zsidókérdés van. Annak ellenére létezik a kérdés, hogy a törvény előtti egyenlőséget elismerjük. Szociális kérdés is van, annak ellenére, hogy innál a törvény előt-

Ahol előbb kezdték de korábban is fejezték be a zsidóüldözést

Oroszlaniszivü Richard pogromos Irónralépéséről - a demokratikus VI. György király koronázásáról

A „Népünk” eredeti riportsorozata

I.

London. — Amikor e sorokat írjuk, Anglia koronáz. Ott van a „Coronation stone” vagyis a „Koronázó kő”, amelyet a Westminster apátságban tartanak. A rega szerint ezt használta Jákob ősapánk párnának, amikor az Örökkévaló ama álmot bocsátotta rá. Ezt a követ Salamon király a templom falába illesztette be. A templom rusztulása után más kincsekkel együtt hajóra tették és nyugat felé menekültek vele. Cornwall volt a végcél, de hajótörést szenvedtek és Irland partjaira vetődtek. Sikertült a követ is megmeníteni. A legenda szerint egy Juda-házbeli hercegnő is volt a menekültek között. A zsidó hercegnőt azután az ország „chieftain”-ja (fejedelme) vette feleségül, amikor is ez a kő szolgált szimbólumként a koronázási aktusnál. Ebből a családból származott a legenda szerint Nagy-Britannia jelenlegi uralkodócsaládja, kinek egyik sarját most koronazzák királlyá.

De van más legenda is a zsidók és angolok kapcsolatáról.

LEGENDA SALAMON KIRÁLY IDEJÉBŐL

Albert M. Hyamson „A history of the Jews in England” című művében írja, hogy az angolok szeretik a zsidóktól származtatni magukat. Illetőleg ezzel a fajjal való rokonságukról legendás történelmi elképzeléseik vannak. Így szerintük már Salamon király idejében megjelentek a zsidók a brit szigetekre, ahol ideiglenes, vagy állandó gyarmatokat alapítottak. Legnagyobb valószínűség szerint ama Tarsish, amely felé Salamon király általvaló igyekeztek, a mai Spanyolországban volt, viszont ezek a merész hajósok föniciák, tyrusiak, zsidók átmentek a Gibraltáron is, ahol az ókori felfedezés szerint a világ vége volt. Cornwall volt céljuk, ahol onszükségletüket fedezhették.

E szerint a Britannia szó is héberből ered, ami azt jelenti föniciák nyelvén Berar Arach, azaz „Zion országa”. Van Cornwallban Marazion (Zion keserűsége) és Mar-kelet Jew elnevezésű helység is.

Julius Cézár idejében pedig az ő hadseregének zsidó tagjai is elkerülhetek Britanniába és Jeruzsálem pusztulása után zsidók ide is eljutottak, hogy a szétzórátás keserű kenyerét egyék.

HONNAN KFZDÖDNEK TÖRTÉNETI OKMANYOK AZ ANGOL ZSIDOK LETELEPEDESÉT ILLETŐLEG?

Canterbury Teodore nevű érseke a ren-des időszámítás 669-ik évében egy „Liber Poenitentialis” iratában említett tesz zsidókról, akikkel kapcsolatosan megtiltja a keresztényeknek, hogy velük üzleteket kös-senek, vagy hogy keresztény rabszolgákat foglalkoztathassanak. Ez már olyan dokumentum, amely nem a legendák birodalmába tartozik, hanem történelmi tény, tehát 1200 évre visszamenőleg hitelesen kimutatható hogy zsidók laktak Anglia területén.

Ujabb adataink nincsenek, mindaddig, amíg 1066-ban és az ezt követő időkben Hódító Vilmos és utódai üldözni kezdték a zsidókat. Akkor indultak meg a kereszties hadjáratok. Kereskedéssel foglalkoztak, amely foglalkozást legúgyesebben még Angliában is zsidók folytathatták. I. Henrik király (1100—1135) külön privilégiumokban biztosította a zsidók jogait. Az első norman királyok alatt is külön védelem alatt állot-

tak a zsidók, amíg az egyház nem sokallotta meg befolyásukat és csorbítani akarta hatalmukat. Ezáltal helyzetük nehezebbé vált. Végül helyzetük teljességgel tarthatatlan lett és kiűzték őket Anglia területéről. 1144-ben vérvadát emeltek a zsidók ellen, a történelem tanúsága szerint talán az első vérvád mese, amelyet azután követték a többi hasonló gyanúsítások. A vérvád oka, amint-hogy azóta le mindég, egyes zsidók szellemi fölénye, hatalma és befolyása. A történelem szerint a XII. században egy Aron Lincoln nevű zsidó óriási vagyonra tett szert, ami a nép irigységét felkeltette. Bár a zsidók hatalmas összegeket adtak, hogy abból katedrálisokat emeljenek, bár a hercegi kastélyok építését is pénzüikkel támogatták, a gyűlölet nem csökkent. Egy Joke Gloucesteri nevű zsidó 1170-ben Strongbowa Richardnak olyan anyagi lehetőségeket nyújtott, hogy módjában volt hadjáratot indítani Irország ellen, amelyet meg is hódított.

OROSZLANISZIVÜ RICHARD KORONÁZÁSA IDEJÉN POGROM VOLT LONDONBAN

Londonban a Westminster apátság területén súlyos támadás érte a zsidókat, amikor is 1189-ben oroszlaniszivü Richard trónfoglásakor, orlónsai Jakab nevű rabbi és a yorki Benedikt nevű zsidó, akik a koronázásra jöttek Londonba, a zavarások áldozatai lettek.

Oroszlaniszivü Richard igyekezett védeni a zsidókat, de üldözések más ország-részekre is kiterjedt. Josk zsidó fiának, Izsáknak Richard király védelmi pátenst adott ki, de amikor a kereszties hadjáratba indult, a zsidóüldözések még intenzívebbek lettek. Legnagyobb szerencsétlenség akkor volt, amikor a yorki zsidókat lemészárolták. Még ma is megvannak annak a toronynak romjai, amely a királyi kastély egyrészt alkották, s amikor odamenekültek a zsidók, a tömeg felkereste őket és valamennyit lemészárolta. Ez 1190-ben történt. A zsidók megöletése a király kincstárában súlyos károkat okozott, ugyanarra, hogy az anyagi veszteségek pótlására kénytelen volt egy Exchequer of Jews-t alapítani, amely ezenul pótolni volt kénytelen a zsidók megöletése révén hiányzó összegeket. Ezzel kapcsolatosan működött egy Presbyter Judoorum, amelyet a király életfogytiglanra nevezett ki.

1201-ben Földnélküli János király 4000 arany ellenében védelmi levelet adott nekik, de tíz évvel később megváltozott a király jóakarata a zsidókkal szemben, 66.000 aranyat követelt a zsidóktól és egy bizonyos Abraham nevűtől úgy vett el 10.000 aranyat, hogy hét napon át, naponta egy-egy fogát buzatta ki.

Az 1215-ben kiadott Magna Charta, amely az angol alkotmány alapja, szintén hozott zsidókat nyomorító szabályokat. Megszigorították a zsidók költözködési jogát, ravenokat állítottak fel és III. Richard alatt (1216—1272) a zsidók lakhatási engedélyt vizsgálták felül és végül a zsidóknak egy jelvényt kellett viselni, amely kezdetben azt a célt szolgálta, hogy védje őket, de később az üldözés eszköze lett.

III. Richard 1241-ben Worcesterben egy zsidó parlamentet hívott össze, amelyben a király és a zsidók érdekeit kellett megvitátni. Amikor a zsidók összegyűltek, kiderült, hogy első kötelességüké tették, hogy 20.000 aranyat adjanak a királynak. Rögton-

le is fogták a delegátusokat, sőt családtagjaikat is, s addig nem bocsajtották szabadon, amíg elő nem adták a pénzt. A yorki Arontól külön 32.000 aranyat erőszakolt ki a király. Közben állandóan vérvád mesékkel is üldözték őket. 1230-ban Norwichban, 1244-ben Londonban és 1255-ben Lincolnban voltak ilyen vérvádak.

I. Edward alatt jelent meg az új törvény, a „Statutum Judaism”, amelyet 1275-ben fogadott el a parlament, amelyben megtiltják a zsidók kamatszédési jogát.

Ugyálszik, hogy a zsidók maguk is boldogan vették tudomásul, amikor agyonki-nozva megkapták a parancsot 1290-ben, hogy hagyják el az angol földet, mert tovább őket sem a király, sem a nemesség, de a nép sem tűrte. Akkoriban 16.000 zsidó hagyta el Anglia területét és ezután 366 évig, tehát 1656-ig nem volt nagyobb zsidó letelepedés Anglia területén, csak elvétve akadott egy-egy jelentősebb zsidó, aki újra ki mert kötni a szigetország kikötőiben.

Rendkívül érdekes korszak zárult le ezzel az angol zsidóság történelmében és érdekesnek tartjuk részletesen ismertetni az itteni zsidóság történelmét, azzal kapcsolatban, hogy újra királyt koronázott a brit birodalom. Eddig a legendák korából vett idő-kön kezdtük és folytattuk az első kiütésig, legközelebb folytatni fogjuk, attól az időtől napjainkig.

Lesz-e orth. Központi Irodai kongresszus — vagy nem lesz?

Hirtelen elhallgattak a hírek Cluj felől, ami az orth. Központi Iroda újabb, miniszterileg előirt kongresszusát illeti. Ertesítésünk szerint ez a csudesség arra vezethető vissza, hogy a chassid-irányzat vezérfőitai úgy vélik, hogy jobb volna, ha nem tartanák meg az új kongresszust, mivel az rendkívül sok fáradságba és pénzbe kerülne a hitközségeknek és delegátusoknak. Helyesebbnek vélik, ha interpellálnának az illetékes miniszterium-nal oly értelemben, hogy hagyja jóvá az eddigi határozatokat és a pálásást.

Bizonyos szempontból igaz is van ennek a felfogásnak, mert ami az áskénáz korifeusok harci-készségét illeti, valóban nem történelem abszolút semmi más, mint nagyobb viták után elfogadják a jelentési status-quot. Ha volna kellő iniciatíva bizonyos körökben, akkor valóban szükség volna egy újabb kongresszusra, de így — jobb, ha a miniszter jóváhagyja azt, ami most van!

A „Hindenburg” zuhanása

Ha szemforgatással akarnánk a dolgot kezelni, azt mondanánk, melyen megrendített bennünket a német óriásléghajó égése és utasainak tüzhalála. Nem is tagadjuk, hogy van bennünk zsidóknak jókora adag együtt-érzés felebarátainkkal szemben. Minden ember szerencsétlenségé szívének nyílását okoz, de most az egyszer nem tudunk a leg-mélyebb részvét hangján megemlékezni róla a szerencsétlenségről.

Miért? — kérdezzék meg magunktól, hát nem-e szerencsétlen halandó emberek tragédiája játszódott le és nem-e a XX. század ragyogó technikájának egyik mesteralkotása lett a megsemmisülés martaléka?

De igen. Mindkettő igaz. Csak hogy hirtelen eszünkbe jut pár kis körülmény. Az egyik: hogy a németországi kórházakból a sűrűlő szerencsétlen zsidó betegetek kikergetik, hogy az aggodat az utcára teszik, hogy a tízezer zsidógyerek számára sincs kegyelem, hogy a sirjukban nyugó halot-taknak sem bocsajtanak meg. Nincs kegyelem a zsidónak, pusztulnia kell és még haló porában sem bocsajlják meg neki azt, amiről születése pillanatában sem tehetett; hogy zsidónak született.

Nyafogjunk, emlékezzünk, nyöszörög-jünk humanizmusról, emberszeretetről, a humanista és liberális világrend összes frázisát puffogtassuk el, amikor a németek között számunkra nincs kegyelem. Amikor a német technika hatalmas teljesítményének állították be a merev rendszerű léghajót, holott egy zágrábi Schwartz nevű zsidó ember eszméje volt, amit pénz hiányában nem tudt megvalósítani és Zepelin gróf, a német hadsereg korlátlan segítségével teremtett meg.

Sevuoti eljegyzés

Reb Mordeche Leb Kalácsos, a szerdahelyi zsidó hitközség elnöke, olyan magasan hordta a fejét, hogy — mint a hitközség humoristái mondták — valahányszor elment az ercei alatt, bele-éjtette az orrát a drótlába. A komoly böné tajrok pedig azt mondták, hogy reb Mordeche Leb Kalácsosnak hiába küti a lelkere a peerek: nőjád nőjád hepe sfal rüch, hogy nagyon, de nagyon alázatos légy, mert reb Mordeche Lebnel ráterítb ember hét pármegye hitközségeiben sem találhatd, s ehhez megint a humoristák: mit hét pármegye, az semmi! mi-Dan ad Ber Sóna nincs felfuvalkollabb ember, mint reb Mordeche Leb.

Sok minderre volt büszke az élők ur, annyira sokra kérem, hogy a szerdahelyi humoristák a göde-beli „dajéni” mintájára egy lokális dajéniat költöttek. — Ha csak huszezer forintja kamatozna a lakarekban és nem volna legnagyobb részvényese is: dajéni, akkor is gögös ember volna reb Mordeche Leb; ha csak legnagyobb részvényese volna és nem egyáltalán felügyelőbizottsági elnöke is, dajéni; ha csak felügyelőbizottsági elnök volna és nem volna egy szép eladó lányja is: dajéni; s ha csak egy szép eladó lányja volna és nem volna hitközségi elnök is: dajéni. (De a kénhom milajsz tajpajsz lároshakóhól óléni senki sem tette ez elé a dajéni elé, mert reb Mordeche Leb Kalácsos megtehetősen szákmárku ember volt).

A lokális dajéniének ebből a sorrendjéből künik, hogy reb Mordeche Leb Kalácsos az ő roshakó-ságára volt a legbüszkébb. — mi a godebbi dajéni-ben a „bész hábcihóli”, az ő nála lehábedi a ros-

S ha lelkiismeretünk mindezek dacára fellázadna a cinizmus láttára, amit érzünk a lakehursti szerencsétlenséggel kapcsolatban, akkor gondoljunk csak arra, hogy ha nekünk volna egy Tel-Aviv nevű hasonlóan hatalmas léghajónk és az 100 zsidóval lezuhanna, mit írna a „Stürmer” vagy a „Völkischer Beobachter”? A kalmár zsidó szellem máfija megint megmutatta a világnak, hogy nem tud semmit, csak a bolsevista forradalmat előkészíteni. A rombolás szelleme nyilatkozott meg a Telaviv léghajó szerencsétlenségé alkalmából. Mert a zsidó nem tud építeni, csak rombolni, mert a pusztítás szelleme uralkodik bennük és felettük. Különben is 100 zsidóval kevesebb ezen a földön, nincs rajtuk mit sajnálni, inkább örvendjünk pusztulásukon.

Igy írának a német lapok... de egyelőre zsidó léghajó nincs és a „Hindenburg” a szakemberek eltávolításával, a pártemberek protekciónizmus miatt pusztult el, amint-hogy minden elpusztul, amit nem megrítés-sel és szakértelemmel kormányoznak.

A numeruszok világa

Egy timisoarai német újság került kezünkbe. Ebben a számban a német ügyvédek egy hivatalos tiltakozását olvassuk.

Nem mond egyebet, mint azt, hogy a XX. században nem lehet egyes embereket, fajokat elnyomni azért, mert nem az ország uralkodó nemzetéhez tartoznak. Az alkotmányra s a nemzetközi megállapodásokra hi-valkoznak, amelyek nem engedik, hogy ilyen törvényeket hozzanak — a német fajhoz tartozók ellen. Jól beszél a „Temesvater Zeitung”. Helyesen beszél. De itt álljunk meg egy szóra. Ez a tiltakozás mindenkinek jól áll, csak nekik nem. Mert ha az a banati

vagy szászvidéki ügyvéd elmeje Németországba, ott láthatja virulni azt az elvet, amelyet „klasszikus” magasságokba emelt a népi szellem. Epen azoknak a „fajtársak”-nak szelleme, akikhez különben tartoznak, tartja magát a timisoarai német ügyvéd is. Nekik igazán nem áll jól ez a szellem. Mert így legalább érezhetik, mit jelent példának okáért zsidó ügyvédnek lenni Németországban.

Nekik nincs joguk tiltakozni a numerusok ellen. Sőt, nekik „gönnölnünk”, hogy vergődjenek az arányszámok zátonyai között, mert addig egyetlen jóllakott sem tudja, mi az éhesnek lenni, míg meg nem próbálja. Sovány vigasz ez számunkra, de mégis csak elgondolkoztató, hogy „épen ok” tiltakoznak a jogfosztások ellen, akik klasszikus hirdetői és megalkotói ennek az embertelen, kulturáellenes elvnek.

Igaz viszont az is, hogy ha hipokrizist kell tanulni azért sem kell a számszödbárcienek. Olvassák csak el dr. Ley-nek a munkafront németországi vezérének leg-utóbbi nyilatkozatát. Magasztalja a mai Németország szépségeit és beleakarja szűszé-rálni a német munkásba, hogy most, amikor meg sem mukkanhat, most, amikor formálisan éheznie kell, a földi paradicsomot nyulja neki a náciizmus. S egyuttal a zsidókérdésre is kitér dr. Ley és azt mondja:

„A zsidókat arra választotta ki a sors, hogy a népek gyilkosa legyen. Példa erre a 170 millió őrös nép, amelyet a zsidók sz-polyoznak ki. Spanyolországot is uralmuk alá akarják hajtani.”

Ezt hazudja a munkások náci vezére, holott jól tudja, mennyire hazug minden szava. Ugyátszik, egy kissé helytelen nézi a német munkásságot, ha feltételezi róluk, hogy mindezt „beveszik”. Csak azért, hogy a junkerek profita az égig nőjön, akiknek

Orthodox kóser vendéglő Parisban!

A párisi világlátogatás látogatóinak figyelmébe ajánljuk

Hartmann Simon orth. kóser vendéglő Paris
Hrdeali konyha, szolid árak!
4-c. Rue Ferd. Duval 19.

lakócsig volt. S ahogy a hajdani zsidó királyok úgy beszéltek magukról s úgy írtak alá minden okmányt: áni hámelech, én, a király, úgy reb Mordeche Leb Kalácsos — másodsor is lehábedi — csak úgy beszélt magáról: én, a hitközség elnöke. Ha valamely bálbábszól diskurált, a nyomaték kedvéért minden véleménynyilatkozatát úgy kezdte, hogy: én, a hitközség elnöke és akár majd topos levelet írt, akár vizsgáztató levelet valamely rokon-nak, az aláírás nem a szokásos: hákóton Leb Mordeche ben Efrájin volt — mert hatáon évvel ezelőtől még héber nyelven leveleztek egymással a tanultabb zsidók — hanem: Mordeche Leb Kalácsos, rajz dekilte kodajoshi Szerdahely.

És ennek a rártari „purec” embernek szépséges leányát nagyon szerette egy szegény ifju bö-cser. Silberfeld Mózesnek hílták, egy korán elhalt dajénnak a fia és reb Aron Smul rabbi jesuáinak büszkesége és díze volt. Alapos tudásáról maga a mestere, a nagyhírű rabbi Aron Smul is a legpazarabb elismeréssel szokott beszélni.

De hát mi? náczizmi reb Mordeche Leb a fia egyikk rokonának, aki tapogalozott náta, vezjön hozzáadná-e a leányát Mózeshez? Előbb nemeltt ez csak azután válaszolt. — Mit gondol, reb Chá-jim — felelte — hogy én, a hitközség elnöke, hozzáadnám a lányomat? Én, a hitközség elnöke, különben embert akarok a lányomnak. Gazdag is legyen, nálaki is legyen: a Kszáz Szajfer fiút „be-szélje” a lányomnak reb Chájim.

Ez a visszautasított válasz isztrúchig peszách napján adatot és már néhány nappal ezután úgy vette észre rabbi Aron Smul, hogy Mózes, az ő szerencsénye, nagyon szomorú.

— Valami bajod van, Majsje? tudakolta meg

szerepelt a rabbi, de Silberfeld Mózes kitörően válaszolt a kérdésre. Rebbéden — felelte — a szűfűden vagyunk és engem elszomorít a vissza-emlékezés, hogy rabbi Akiva tanítványait a szfire ezen hetében ezerszázra paktta a pestis.

— No, ha emiatt szomorkodsz, ftam — jegyezte meg szeliden a rebbe — akkor nem mondom, hogy ved ki a fejedtől. Akkor csakugyan sok zsidó élet pusztult el.

De elmúlt Lág beajmer és mert úgy látta a rebbe, hogy Mózes még mindig nagyon levert, megint csak faggatni kezdte. — Te, Majsje — mondta — nagyon jól tudod, hogy Lág beajmer napján megszűnt a pestis, de te mégis még mindig olyan bánatos vagy, mintha most volna apád után a slajsimban. Ne titkolózz előttem, legyen bizalmas hozzáim, Majsje: mond el, mi a bajod, látha sejtethetek?

És Silberfeld Mózes elmondta a rebbének, hogy őt mi bánja. Tudja, hogy a leány nagyon szévesen nem, ha óhozad adná az ályja, de az a gögös reb Mordeche Leb...

— Magától a lánytól tudjad meg, hogy szíelő? — kérdezte szigorúan a rebbe. — Beszéllet vele, kerdezted és ő náczizmi?

— Chász veselőm! — ijedezett a fia. — Nőc-remtől tudtam meg, aki bizalmas jóbarátomja a leányom.

— Akkor fel a fejfel, Majsje — felelte szelid mosolygással a rebbe. — Szajsz tudom, im jircó hásem, megtarthatod eljegyzésedet a leányval.

Ez a beszélgetés Lág beajmer után való harmadik napon folyt le, a rákötözött szombaton pedig szerdahelyi rójságának tizedik évet töltötte be akkor rabbi Aron Smul, tömegesen jöttek hozzá.

hú szolgája Hitler épen úgy mint Ley dr is, a német munkafront vezetője.

Hipokrizis, hazugság minden vonalon... ez a mai kurzus a Rajna mentén, de amikor más országban akarnak hasonló metódusokat alkalmazni, akkor megváltozik a szemforgatók jelszava, mert akkor hátukon érzik az ostorsuhintást, amelyet Németországban ők tartanak a kezükben, hogy le és agyonültsanak vele néhány százezer szerencsétlen zsidót...

Eger... erger-berger...

A pesti lapok érdekes esetet írtak meg a napokban. Petneházy Antal államtitkár Egerben volt hivatalos körúton. A szemle után az elékező államtitkár betéti a legelőkelőbb egri vendéglőbe és mulatni kezdett. Amolyan szép, „magyaros” mulatság volt. Jó egri bikaör és cigányzene mellett mulatott a társaság. Petneházy államtitkár kitűnő hangulatban volt és arra kérte a cigányprimást, hogy járja el az „erger-berger”-t. Az államtitkár ur elhuzatta jópárszor ezt a gyönyörű nótát, — amely nem mond sem többet, sem kevesebbet, mint ez, hogy:

... minden zsidó gazember...

Furcsa, hogy egy kis jó egri bikaör mennyire megálloztatta az emberek „ollágnézetét”. Is, ez a budapesti Petneházy államtitkár nem egy „am hoorec”. Oblasóink közül azok, akiknek nem rossz a memóriájuk, emlékeznek még, hogy nem is olyan régen, ugyancsak Petneházy államtitkár nyilatkozott a zsidóságáról alkotott véleményéről. Így többek között azt mondotta, hogy sajnálta diákkorában, hogy nem tudott héberül. De később jól megismult. Majd azt is mondotta, hogy a világháború alatt Bukovinában és Keletgaliciában szolgált és ott megismerle és megszerezte a zsidó lakosságot. (Oh, azok a „galiciások” nem is olyan rémesek közelről). Azután 1921-ben intenzíven kezdte tanulni a hébert, egy ardeali rabbi oktatóval. Megismerte a Szentírást. Azután beszélt a vizsitzsi rabbi-ról, aki mellett élt a háború idején. Nagyszerű meleg szavakat mondott róla. Azután meg a his zsidó katonákról beszélt. Különösen egy Heisz Árpád nevére derék katonáról mondta dícsérő szavakat. Szépzengésű költői

nyelo a héber — mondotta Petneházy államtitkár néhány hónappal ezelőtt. És micsoda hirtelen fordulat Egerben. Elfelejtette a hébert, meg a vizsitzit, meg a derék katonákat, mert odajött a cigány a oonóval, mellé egy kis boroska és — kijött a tatár, illetőleg az erger-berger... meg a minden zsidó gazember.

Vallásos zsidó diákok tragédiája - a zsidó iskolában

Furcsa és bizonyos szempontból medőbentő levelet kaptunk Timisoaráról. Az illető nem akarja megnevezni magát, de kijelenti, hogy levelének minden soráért helytáll. De talán minden kommentálás helyett álljon itt maga a levél:

Fájó szívvel olvastam a „Népünk” két hetlet ezelőtti számában a zsidó gyermekek tragédiájáról, amely adatait következik be, hogy a nemzsidó iskolákban mennyire lelkiismereti kényszert alkalmaznak a szombati iráskényszerrel kapcsolatban.

Ez a felajdulás köszött engem arra, — mint zsidó szülőt — hogy megkérdézzem: hol keressünk orvoslást mi zsidó szülők, akiknek gyermekei zsidó iskolába járnak, mert hiszen ott sem respektálják az alapvető zsidó törvényeket. Legalább is nálunk Timisoarán nem.

Példa erre: leányom, a zsidó gimnázium második osztályába jár. A napokban parancsot kaptak a tanárnőjüktől, hogy menjenek el a katolikus templomba és írjanak az ott költöttakról dolgozatot. Kérdem: hogy szabad ilyenek egy zsidó iskolában előfordulni, holott vallásunk tiltja a nemzsidó templomokba való járást. Így terjeszti ott egy nem-zsidó tanár a „zsidó szellemet”. Sulyt helyezek arra, hogy gyermekeim zsidó szellemben neveltesse nek, hát hogy lehet „zsidó szellemről” beszélni ebben az iskolában. Mert talán fenti panaszom a legkisebb, mert van ennél sokkal súlyosabb is.

Kikről vegyenek példát a timisoarai zsidó gimnázium növendékei, talán azokról a zsidó tanárokról, akik a vallás legelemből szabályait lábbal tiporják. Azok mutassanak példát, akik szombaton villamoson utaznak, do-lányoznak nyilvánosan és nem vezetnek kóser

háztartást? Ez legyen példaadó a mi feltűrékvő ifjuságunknak? Mert bevallhatjuk, nálunk Timisoarán egészen különleges helyzet van ezen a téren. Másutt, az egész világon, megkövetelik egy zsidó iskolában a zsidó tanároktól, hogy a vallás előírásait legalább nyilvánosan ne sértsek meg.

Nálunk nem törődnek ilyen eszékléséggel”. Még azzal sem, hogy az zsidó tanár pészachkor egy kávéházi ablakban evett chomecot. Még azzal sem törődik a liberális hitközségi vezetőség, hogy ne kössenek tanárai egyes házasságot. Az egyik tanárnőnek „mesemed” volt a férje. A másik tanárnő keresztény tanítóról ment feleségül. A zsidó társadalom azt várta volna, hogy ezeket felfüggesztik és elhosszítják, mert zsidó felkészülési iskolában nem szabad ilyeneket tenni. Ezzel szemben mi történik? — tovább terjesztik zavartalanul a — zsidó szellemet.

Vagy talán fiam arról a tanárról vegyem példát, aki a fizikát és kémiát tanítja és a napokban keresztény nővel esküdt meg polgárilag? A timisoarai zsidó licumban alig van más, mint vegyes házasság. Éppen ma, a húllezim tizedik évében legyen példaadó az ilyen vegyes házasság, egy zsidó iskola tanári karában? A mi hitközségünk „liberális” gondolkodás. Nem akarnak „veszekedést” provokálni, inkább hagyják, hogy ilyen szellem uralkodjék a zsidó iskolában. Amint hogy azt is eltittejték, hogy nemrégiben egy olyan fiút hívjanak fel a Tórához, aki nem lett felvéve Abrahám szövetségébe, de barmicivohi ünnepeket tartottak.

Mit tegyünk mi zsidó szülők — akiknek gyermekei ilyen zsidó iskolába járnak? Erre kérünk választ! Hogyan neveljük zsidó szellemben otthon gyermekeinket, ha ezt látjuk maguk előtt az iskolában. Hiszen ilyen körülmények között jobb azoknak a szülőknek, akik nem-zsidó iskolába járatják gyermekeiket! Mert hiszen az fáj a legjobban, hogy ezeken a baikonok segíthetnének az illetékesek — ha akarnának!

irodai teendőkben jártas, román, német, héber nyelvet perlejtő tudó intelligens, nőtlen, fiatalember, kezdőfizetéssel elhelyezkedést nyerhet a „NÉPUNK” kiadóhivatalában.

haláltám és halmozlak el szeretetük jainoval; Isten áldását kívánlak tovább működésére és érte, egészségre, eredményes hosszú életet.

München után jöttek a nagyfejek, a raseköl, a türekek, a chebra kadisa-gábbe, a pénzárokok, el-letrök, a hitközségi választmány tagjai. Elsőnek poszta reb Morche Léa Kalácsos üdözölte a rabbi-t; én, a hitközség elnöke... de a rebbe csak bálintott a fejével, válasza nem volt egy szónyi sem, ami annál jobban konsternálta az elnökök, mert az utána felszólalt chebra kadisa gábbának melegen megrázta a kezét és halásan megkösönte a fl-gelmét. Ugyanígy tett a többivel is: a hitközségi választmány legjelentékenyebb tagjához is volt néhány szóból jött jó szava és mikor az utolsó felszólalt után megint a raseköl kezdte: — Én, a hitközség elnöke, észregezve az eddigi beszédeket... a rabbi megint néma maradt és nem nyújtotta kezét reb Mordechának.

Az asztalon borok voltak és négy-öt nagy tálat mindenféle sütemény. A rabbi házbőchere tál-totte meg a poharakat és a rebbe egy általános „marchs bróche, rabbojszaj” után megfogta a maga poharát, odaköszöntött a türekeknek: lechájim, reb Násze, oda a chebra kadisa-gábbának: lechájim, reb Binimom, oda ennek is, annak is, csak éppen ez a köszöntés: lechájim, reb Morche Léa, rem jött ki a szájam, de egyszer sem.

Ami a zógos reb Morche Lébre ugy hatolt, mint egy tisztességes, kiadó fejbeütés. Egész éjszaka nem aludt: másnap délelőtt, a zóse jómé hákból első napja volt, elment a rabbihoz és megkérdte: — Mit néteitem, rebbelebe, hogy tegnap olyan rosszul bántam? A rabbi nem mondta, hogy mit néteitem, csak

kerdezte: — Tudja-e, reb Morche Léa, mit lát-nak Szajsz első napján?

— Hogyne tudnám, rebbe. Jiszrajból onnan: Láchajdes hálsái egészen a szedre végéig.

— Nos — mondta a rebbe — menjen haza, reb Morche Léa, májörölja az egész szedret, akkor ra fog janni magától is, hogy mit néteitem.

Mit volt mit tenni? Reb Morche Léa Kalácsos hitközségi elnök ur hazament és nekifeküdt a szed-renek, az első pószektól: nájsmá Jiszraj, egészen az utolsóig: benádlajsz ál mizlechi, de jöllehet luraször is átvette és tanácskozott Rásioal is a Targum Onkelossal is: egy „ajsszal” sem lett okosabb, mint eddig volt. Nem hámozta ki Jiszraj-ból, miért is nehezít rá a rabbi.

Csodálom, hogy nem jött rá, holott maga is „Janult palamir”, reb Morche. Nos, nézze meg, hogy már az első pószek mit mond. Vajjsmá Jisz-rai chajshen midjon... elég-e a tajro hákódajso-nak, hogy Jiszrajról megemlíti, hogy kajshen mid-jon, hogy midjanita pap volt? Erre a titulusra szommit sem ad a tajro, hanem utána teszi: chaj-szén Majse, hogy Majse rabénú apósa volt. Ez utóbbi már nagy dolog volt, ezt kiemeli és hang-sugozza a tajro és hangszólja egymásután még többször is. Mindjárt a második pószekben: Vaj-jkách Jiszraj chajshén Majse, azután az ötödik: lechájim Jiszraj chajshén Majse, tonábbá a hatodikban: áni chajshénóli Jiszraj, azután a ti-zenkeltedik pószek: vajjkách Jiszraj chajshén Majse és ugyanebben a pószekben: leechol lechem in chajshén Majse. Nem: im Jiszraj, aki csak egy kajshen midjon volt, hanem: im chajshén Majse. Ez adta meg neki a nagy dísz, hogy ő Majse rabénú apósa volt. Kell-e még palamir, reb

Morche? Itt van a tizenegyedik pószek: nájör chajshén Majse és itt van a tizenhetedik pószek: rájajmer chajshén Majse. Hajször említi a tajro a chajshén Majse-t és csak egyszer a kajshen mid-jont... nos, tisztában van már azzal, hogy én mit gondoltam?

Szégylem magam, rebbe: még mindig nem. — Akkor ide hallgasson, reb Morche. Maga nagyra van vele, hogy maga a hitközség elnöke: olyan rendkívüli nagy dolog ez, mondja? Annyi, mint leháveit: Jiszraj chajshén midjon. De ha azt fogjuk magáról mondhatni, hogy chajshén Majse, hogy Majse apósa lett, akkor...

Reb Morche Léa Kalácsosnak egy pillanatra leestett az álla. Szinte butául bántult a rebbe, majd hogy ki nem bókta a kérdést: honnan veyek önül egy Majse rabénú? Azután hirtelen világos-ság gyult a fejében. — Rebbe, drága — mondta — maga Silberfeld Majsera gondol? Akinek számára egy rokona kérte tőlem a lángomat? Itt annyit tart arról a fiuról, hogy magooaal emelen a ma-gasba, ha nálul adom hozzá a lánuomat?

Meggyőződéssel mondom, hogy igen. Az a fiú Izraelnek nagyon mesze viláztó láklója lesz es ha hozzáadja a leánját, a maga nevére, hogy kajshen midjon, azaz bocsáuat: reb Morche Léa rasekölhoz hozzá fogjuk tenni mint igazi Silberfeld, hogy chajshén Majse, a nagy reb Majse Silberfeld apósa.

Akkor rebbe drága — felelte reb Morche Léa — küldje hozzáam reb Chajimot, annak a fiu-nek a rokonát, leányommal majd magam fogok beszélni. Es im hircé hasom: nicee saajsz meg-fartjuk az eljegyzést. Cs. Gy.

A régi Budapest emlékei között...

Európa második legnagyobb zsidó lakta fővárosa

A múlt, jelen és jövő határán

Budapest, május hava. — Budapest. Magyarország fővárosa. Felfedezni a magyar fővárost, kissé komikus volna. Már csak azt érti, mert husz évvel ezelőtt szoros kap-csok fűzték hozzá. De most sem lehet elsi-kláiban fölőtte ezer és egy oknál fogva. Iőbbek között azért sem, mert hiszen a statisztika szerint Varsó után Európa legnagyobb zsidó-lakta városa. Ma tul soknak is találják Bu-dapest politikai köreibben ezt az aranyzá-mot, de egykor bizony nemcsak tolerált volt ez a zsidóság, hanem igazán szerették és őszintén becsülték, hiszen kétségtelen az is, hogy ennek a városnak tempóját, nyugat-európai lüktetését ez a csaknem negyedmil-liónyi zsidóság adta meg.

Émlékezem, újra átélem a gyönyörű pezsgő ifjuságom napjait, amikor falai között jrok újra. Először 1908-ban jártam itt, fiatal voltam és úgy véltem, hogy az a boldog lerszak és a megboldogabb ifjuság sohasem mulik el. De sok viz folyt le azóta a Dunán, de sok minden történt ebben a negyedszá-zadban. Nem tulzás, ha azt mondjuk, hogy fenekestől felfordult az a „békévilág”, amely akkor volt dicsősége teljében. A régi Buda-pest, a maga nagyszerű lüktetésével, hab-zsoló kulturájával, boldog és melegegett zsidóságával, amely teljesen egyenlőgu pol-gára volt az akkori országnak... a multak főbőbe vész.

Alig telt el néhány esztendő, jött a vi-lágháború, 1914. Ujra csak a háború éveiben láttam újra Budapestet. Akkor már nem to-zodott jólétem, akkor már nem nevetelt, hanem aggódott és kenyérjégyes, hősí ha-lottakat gyászoló, sebesültekkel teli fővá-ros volt, amely mintha érezte volna a bal-vezet dűbörög székerének jöttét. Ideges kapkodás volt már, a menetszázadok men-tek a frontokra, a hadjelentések még ontó-tak a győzeimi híreket, de belül, belül va-mi volt már ebben a szép városban, amit megmagyarázni nem lehet és talán késői jóslat volna.

Utána a forradalmak, olyan idők, amely-ről jobb, ha nem beszélünk. Jöttek a zsidó szenvedések, minden-minden megváltozott. S most újra járom a jólismert utcákat. Mint-ha újraéledt volna ez a város. A külszin alatt tudom, hogy vulkánikus erők morajla-nak, tudom, hogy kaszárkesztesek és más turbulens formációk feszegetik a meglévő rend alapjait, hogy az erőszak uralmát ül-tesse a trónra, de úgy érzem, hogy ebből nem lesz semmi, mert a magyar nép józan politikusainak nagyrésze okult a multból és nem engedi az országot sem jobbra, sem balra térni arról az útról, amelyen most jár.

A szépséges Budapest esti fényben ra-gyog és pompázik, csodás dunaparti panorá-mája a világ minden részéből idesereglo ide-ent is megkapja. Elismerten egyik legszép-b városa a világnak. De engem nem ez a fény

vonz elsősorban, hanem a zsidó lakta részek, a Király-utca és környéke, a modern „gettó” annak minden sajátosságával. A fel és lero-hangáló zsidók, amint keserves mindennapi kenyérkeresetük után járnak. A jellegzetes zsidó utcák, a maguk pittoreszk szük mivolt-tukkal, elnyűtt házaival és még elnyűttebb embereivel.

PEST, TÖRTÉNELMI TAVLATBOL

Talán furcsa, hogy ezt a várost is „fel akarjuk fedezni”. De talán nem sokan tud-ják, hogy a középkorban, a kereszteshábo-ruk idején kerültek először zsidók Buda-pestre németföldről. Illetőleg nem a mai negyváros, hanem Obudára. 1504-ben már volt zsidó ingatlanuladonosa is a városban és a török uralom alatt is laktak ott, teme-tőjük a jelenlegi Lipótváros területén volt. Amikor a császári hadak 1686-ban elfoglalt-ak a törököktől Budát, sok zsidót lemészá-roltak. Pesten több mint egy évszázadig nem lakhattak ezután zsidók, csak Budán. Akkor l tallert kellett fizetni minden zsidó-nak, aki a városban egy éjszakát töltött (most csak a vásárigazolványt kell megvál-tani zsidónak, nem-zsidónak egyaránt, ha oda akar jutni). 1735-ben a város urai elha-tározták, hogy nem türnek zsidót a város-ban, viszont Budán 43 zsidó család lakott, akik „tűrelmi adót” fizettek. Két évre rá már volt saját temetőjük és templomot is építettek, egy régi római fürdő romjai fö-lött. 1783-ban kerültek újra zsidók Pestre, főleg a jelenlegi Terézvárosba telepedtek le. Az 1848-as szabadságharcban már élénk-rozt voltak a pesti zsidók. Ezután követ-kezett a zsidók szabad fejlődése. Amint már említettem, Budapest több mint 200.000 főnyi zsidósága valóban sokat alkotott az ország és a magyar főváros fejlődése érde-keben.

Amint járom a régi utcákat, s megállok egy-egy ház előtt, ahol ifjuságom egy kis ré-szét temettem, elfogódott szívvel nézek kö-rül és nem csupán az én sorsom felett me-dítálok, hanem egy ország zsidóságának sor-sán is gondolko-dom. Hova lett a régi szép boldog kor, amikor nem beszéltek toleran-ciáról, numerusokról, meg arról, hogy „so-lán vannak”, mert ahányan voltak, vala-mennyien dolgoztak és becsülték őket, mert becsületesek voltak.

Barangolás közben eljutok az Orczy-templomhoz.

BUDAPEST LEGREGIBB TEPLOMAT ROMBOLJÁK A CSAKÁNYOK

1796-ban építették fel az Orczy bárók házában, a Király-utcán az első templomot s azután még két templom épült ebben a nagy háztömb-kolossuszban, amelyre az idő

Buziás gyógyfürdő (Román Hausheim)

Természetes, pártalan szén-savas, radioaktív sós, vasas forrásokkal. Biztos gyógyhatás és vérkeringési zavaroknál, szervi ellizsós betegség, veszebak, vérszegénység, izomszű-zés, hólyaghurut és kimerülésses idegesség el-elen. A változatos zavarok, fertőző betegségek, mérgezőknek nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredményt. Modern napfényes szabad uszoda. A CFR. vona'tin utazási kedvezmény. Állandó kórház. — sálfrák az „Europa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15 től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő R-T.

Fürdőigazgatóság, Buziás, Banat.

limondta a halalos iteletet. A másik ra-gyogó templomot, a pesti zsidóság büszke-ségét 1859-ben építették csak fel a Dohány-utcában és Sevuót napján avatták fel, amely mellett egy szomszédos házban született Herzl Tivadar, amint hogy ebben a városban latta meg a napvilágot a zsidó reneszansz-mozgalom másik nagysága, Max Nordau is. Ez üzleti élet központja volt a Váci-ut mentén fekvő Orczy-ház. Országos nevezetesség volt ez a két utcára nyilo, hosszú frontjával rendelkező nagy épület, amely al-taligal egy aranyat jövedelmezett öránkit tulajdonosának. Itt volt a gabona-, bor-és terményözsde, sőt még az a pesti különí-gesség is, amelyet „tanitóbörzenék” nevez-tek. Tavasszal és ősszel, amikor kezoódtek a szemeszterek, az ország minden tanitója, nevelője idejött és a hires-nevezetes Orczy-lávéházban adott egymásnak találko-zót. Ott szállt meg minden raseköl és más hatai-masság és innen vitték laza gyermekeiknek a korrepetitorokat.

Orczy-házbeli templom képe száz évvel ezelőtt

Sok híressé vált ember töltötte az Orczy házban és környékén gyermekkorát. Agai Adolf (Porzo), aki felfedezte Pestet a pes-tieknek, Sonnenthal Adolf a híres Bugszin-lázbéli művész, Engel József, a budapesti Széchenyi szobor megalkotója, a szegény Wamberger, akiből Vambéry Armin lett, s talán Goldmark, a híres szeneszerző is itt szivta magába a zsidó kántorok énekek ke-resztül az ihletet.

Az Orczy-házat Judenhofnak nevezték és joggal. Volt itt nem is egy imaház, hiszen a most még fennálló ortodox imaházon kívül 1500 körül lengyel és spanyol szerzetásu imaház is létezett, sőt „Chor- vagy Cultus-templom” is, amely „modern” imaház volt, de később raktár lett, ahol posztósbálak kerül-tek a földszintre és a női karzatra.

Itt jutott szóhoz az első modern pesti hitközök 1844-ben, Bach József, aki egy fő-iskolai hallgató temetésén, az egyetem au-lájában az első magyar nyelvű gyászbeszédet mondotta egy zsidó temetésén. De még ko-rábban, 1814-ben itt nyitják meg az első zsidó elemi iskolát, amely „Pest egyik

ékessége lesz, ahogy egy errejárt francia utazó elnevezte. Ennek az iskolának legihesebb növendéke Herzl Tivadar, akinek bölcsője itt ringott, ahol most a Zsidó Muzium van.

SETA A „ROMOK” KÖZÖTT

Most már csak a Király-utcai boltives kapun keresztül közelíthető meg a romokban heverő Orczy-ház traktusa. Befordulok abba az udvarba, ahol áll a templom. A templomhoz elvezető szűk és sötét lépcsőház még érintetlen és még látható a falbasüllyesztett persely is a két feljárónál. Még régi feliratok is láthatók ott.

Bemegyek az öreg templomba. Az első kis szobában meg minden úgy van, ahogy eddig. Az asztalokon bőrkötésű könyvek, foliások, a jólsimert Talmud-kötetek. De van itt egy szokatlan hosszú pad is, pokrócokkal, amilyen nem szokott lenni egy ilyen imasobában. A samesz megmagyarázza. A bontás ideje óta többiben jártak erre betörők, hogy a kapu nélküli házban levő perselyek tartalmát kiürítsék. Azért is írták a persely fölé, hogy „betörő urak, a persely naponta ürítve lesz”. Nem is járnak azóta betörők, de a templomot őrizni kell, mert sok az értékes kézgyűrű benne.

Ezután bemegyek a nagy imaházba. Nincs imádkozás ideje, azért nem látni senkit a padok között. Csak szentséges áhítattal honol a padok között. Ott az oszlopos 150 éves Aron hakodes, a középen álló almemoron a régi takaró és fenn még pisálók a magasban az örökkécsés, amely nemsokára örökre ki fog aludni.

Még néhány nap és ide is eljut a csákányos munkások keze. Szomorúan mondja a szegény samesz: — Hét-nyolcszáz ember jár ide naponta, hogy elvégezzék a zsidóság szent szolgálatát, a reggeli és esti minnjal való imádkozást. Olyanok járnak ide, akiknek apjuk, nagyapjuk, sőt dédapjuk is idejárt már! Hova mennek majd ezek? Merre találnak majd lelki vigaszt?

Iháságom egyrésze is itt temetődik el most örökre a szent falak között. Jömagam is jártam ide egykoron, s úgy érzem, hogy nemcsak embereknek van véges életük, hanem a köveknek is. Megőregedett az Orczy-templom is, nagyon öreg lett és most meg kell haljon ő is. Piramisokat lehetne azzal a sok erővel emelni, amennyivel itt 150 éven át imádták az Istent és ha ez volna az építőanyag, a sok zsidó könny adná hozzá a maltert, ami összefogná a piramist.

Künn liúktet az élet, rohannak az emberek és sokszervi jármű is itt egy öreg sáriesz könnyet töröl ki szeméből. Mintha anyám siriánál lettem volna úgy megveik el innen, ki az életbe s szilárd léptekkel indulnak a mai pesti zsidóság felé... hogy szembenézzenek vele és meglássanak lényegét.

W. S.

Kellemesen, gyorsan és jól borotválkozik, ha „Raso-Pastá“-t használ! Gyártja: Ioan Breckner S.A. ALBA IULIA

Négy világtájról egyesíti a „GLADYS” cipőkrem az Ön számára a legkiválóbb nyersanyagokat.

VIASZT BRAZILIÁBÓL és AFRIKÁBÓL, tiszta TERPENTINT FRANCIA-ORSZÁGBÓL, FESTÉK-ANYAGOT OLSZORSZÁGBÓL. Ezen anyagokból készült ROMÁNIÁBAN a GLADYS CIPŐKRÉM.

NAGY MEGLEPÉTES VEVŐINK SZÁMÁRA: Minden második Gladys cipőkrem doboz alján a Gladys szó egy betűjét találja. Aki a teljes szó összerakásával azonos szűkséges betűket a Gladys gyárnak beküldi, 500 lelt kap.

GLADYS CIPŐKRÉMMEL

A SZINÁJI KÜLDETÉS

A tavasz pompázatos díszében köszöntjük örökre hallásunk szünetnapját, amely elé — a napokat számlálva — a gyagokzik szünetünk. A természet is ünnepi ruhába öltözik, hogy ezt a napot magasztalja és a Kinyilatkoztatás világát formáló nagyszerűségét igazolja. Bölcseink mondják: Amikor az Örökkévaló a Tórárt adta, madár nem eszt, csereget, egyetlen szárnyapás sem hallatszott, a szeráfok is abbaahagyták éneküket, feszült figyelemmel lesle az egész világ a Kinyilatkoztatást, amely azt hirdette:

En nagyok az Örökkévaló, a te Istened! Akkor az egész természet püssafajfoltta lélekzettel, mert az Ur szólott gyermekeikhez. Akkor inogtak meg a tépítől oltárai, az emberi szellem előtt dereng már a sötétség és egy új erkölcsi világrend indult el örök időkre hódító útjára. Amikor a zsidóság nagyjai már a színáji kinyilatkoztatás előtt is hallgatták az Ő szavát, mert oltárok a természet szent könyvében létezéséről. De az emberek nagy összessége nem tudta addig, hogy a mű Mesterét dicsőítse, magasztalja azt, aki a mindenséget egységes harmóniában tartja. Akkor nem volt a földön szerezet, csak az ököl kormányozta az emberiséget.

Ekkor jött Szinán hatodika, amikor elkövetkezett a színáji nap. Világtörténelmi fontosságú aktus volt, mert azóta nemcsak a csodás természet hirdeti a Teremtő szavát, nemcsak az eget magasztalják az Ő dicsőségét. Azóta Izrael elmélyed az igazság tanába és az hirdeti azóta a legfőbb jót azok számára, akik nem zárkoznak el a magasztos színáji küldetés elől.

Az egységes „Iz szó”, amely osztatlanul jött az Ur szájából, kétféle pálik, nekünk embereknek. A két frizyábla út-öt parancsára. Az első: a valóság láblája. A második: az erkölcsi. S hogy az égi és földi élet egybekapcsolódjék, kell az, hogy a hét egyik-napja: a szombat egészen az Őé legyen. Nem a miénk, nem az üléle és élvezet. A második tábla: az emberi egytelést szabályozza. Minden társadalom összedől, ha nem tartja össze a felebaráti szeretet. Viszont, ami a köztáblán nekünk feltűnik tetszik, az az ő szomponjából oszthatatlan egység. Nincsen ballás felebaráti szeretet nélkül.

kül! És nincs erény, erkölcs, etika, amely nem palason és istenfelelmen alapszik.

Mi maradunk mindörökké Isten népel! Amikor a kinyilatkoztatás után a laudálás és kötség szelene az Ur trónjához lépett és kérdezte, hol a Tóra? — Adtam a földnek — felelte az Örökkévaló. A sátni gonoszág kutatta, de nem találta. Visszatért és újra kérdezte, hogy a drága kincs hol található? Felelte az Ur: Menj Amram fiához Mózeshez, ott megtalálod! — Igen, ott megtalálható még most is és minden meg a germán barbároknál, nem található a lenyel és arab hitványoknál és seholsem, ahol zsidóknak konyerére pályáznak és nincs sehol, ahol nincsen érengyben a ne őlj és ne kibánd a másét parancsa. A zsidóság feladata a legnehezebb, lezkomolyabb és lezetelőségétől sebb. Probára vagyunk léve, immáron évezredek óta, mióta a színáji kinyilatkoztatás ténnyé lett. Azóta mondja az Ur: ti az engém vagytok Jertek vissza hozzám, a Szinájhoz, a Tórámbhoz, amelyet elhagyatok. Kössétek meg ujjonnan a régi frizyét, amellyel könnyelműsködtek. Mert vajjon neozhetjük magunkat büszkén zsidóknak, amikor nem akarunk semmi kötelezettséget vállalni? A Tórának ünnepe szentelünk, de a Tórárt magát nem tanítjuk és nem gyakoroljuk?

A német zsidóság a sors pöröltyapásai alatt már megértette a kor intő szavát. Az ottani Tóráleirental-okban tiszter annyj önendék nan most, mint volt évekkel ezelőtt Bécsben nyolcszer zsidó nővendék látogatja az istentiszteleteket és régezezer tanulja az élő héber nyelvet. Valószínűleg a Rejudaisterung elné a nevelés terén. Valószínűleg meg ezt a palesztinai munka terén is. Akkor az Örökkévaló befőd majd bennünket kezé anyekánál és újra így fog szólni Cionhoz: Az én népem vagy!...

Dr. Feldman Sámuel.

Clujon Mátyás orth. kóser éttermét május 1-től áthelyezte a Calea Regele Ferdinand 35. szám alól a Calea Regele Ferdinand 49. szám alá. Ha jól akar étkezni, úgy keressse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozó helyét, a Mátyás éttermet.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, Strada Iosif Vulcan 4 Telefon: 440

Előfizetési árak:

Table with subscription rates for different regions: Belljöldön, Külföldön, Hungary, etc.

Naptár 5697

„Népiünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Szivan 4, május 14.

Szombat: Szivan 5, május 15. 6: קרב ערב שבוועה

Heti szidra: כמורכר

Heti halhora: ודו' מוסר

Szombat kezdete:

üztel bezárás 7.35 gyertyagyújtás 7.45 Istentisztelet kezdete 8.00 Szombat befejezése 8.50

Vasárnap: Szivan 6, május 16: ד' השבועה (Sevuot első napja)

Hétfőn: Szivan 7, május 17-én: כ' השבועה (Sevuot második napja)

A ZSIDÓSÁGHOZ!

Irta: EDOUARD HERRIOT a francia képviselőház elnöke

Erőszakra és erőszakosságra csak fértias nyugalommal, békeséggel és szeretettel lehet felelni. Ha most szől emelek a zsidók érdekében, nem politikából teszem. Nem akarom megzavarani a nemzetközi békét, melyet annyiszor néptem már, mint felelős politikus.

Nem az első eset, hogy Németországban üldözik a zsidókat. Már a középkorban a leg súlyosabb sérelmeket követték el ott ellenük. Ugy, amit most Einstein felemelt szavát a német események ellen, megtették ezt évszázadokkal ezelőtt Mendelssohn Mózes és Kant Immánul is. Feljuttom itt Kant Immánul szellemes mondatát: a két legnagyobb érték, amelyre az emberiség feltekinthet, a csillagos ég felettünk és az erkölcsi törvény szivünkben.

Ennek az erkölcsi törvénynek brutális megalkázása, amit sokhelyütt ma a német zsidóságunkat, hogy Európában, nem uralkodhassék többé a faji gög és a faji előítélet. Minden ember, ki jóindulati és jóhiszemű, fogjon össze ebben az irányban. Vizsgáljatra intem ezzel a nagy veszedelemmel szemben mindazokat, akik a békét és az emberiséget szeretik. Ahol annyire meg tud lépelyedni az emberi szellem, nem kell-e attól félni, hogy ezek az események kifelé is, a politikában súlyos következményeket vonnak majd maguk után?

En szeretném, ha mindenütt Franciaországban szid és békés jellegű uralkodna. Az a szidés, mely visszatükrözik a mi országunk mértékletességében, lakói karakterében, folyóinak harmónikus áramlásában és a francia erdők ünnepléses csendjében. Igen, a mi népiünk már a XVIII. században tiltakozott a vallási türelmetlenség és barbárság ellen. Mert emberek vagyunk, mert republikánusok vagyunk és mert franciák vagyunk: emeljük fel egyértelműleg szavunkat igazságos tiltakozással, a zsidóüldözés ostoba, értelmetlen erőszakosságai ellen.

Franciaország türelmes, igazságos és meg-

értő. Voltaire megírta az ő nagy művét a „Türelméről”, mikor Calas martíriumot szenvedett. Montsquieu, a mi nagy filozófusunk felemelte szavát nagy művében, melynek az volt a címe: „A törvények szelleme” a portugál zsidóüldözés és autodafék ellen. És annak a nagy és igazi kereszténynek, akit Grégoire abbenak hívték, első munkája volt „A zsidók üldöztetéről” szóló értekezés. Ezt a kis művet érzetem egész életemen át, mint valami imádságos könyvet, minden nyáron keresztül, mely pályámon kísért.

Es ezért ünneplem és üdvözlöm zsidó polgárlársak, azt a napot, amelyen a ti szabadságotok megszületett: 1791 szeptember 27-ét. Ezen a napon a fiatal francia forradalom minden erőszakoskodás dacára megintathatalan szeretettel, a komment ülésén eltörölte a zsidóellenes rendeleteket és törvényeket.

Es most gondoljunk azokra a nagy feladatokra, melyek mint emberekre és franciákra egyaránt nárnak ránk. Segítsünk azokon, akik szenvednek. En nem szeretem azt a szót: „tűrelem”, tolerancia. Ez a szó maga is barbarizmus. Erdem-e az, hogy „fürjünk”, hogy felebarátaink élnek és létezzenek? Ez nem elég, ennel tovább kell menni.

Meg kell valósítanunk azt a nagy szót: szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Ez a csodálatos íge átszállott a bibliából az enandéllumokra és onnan Beethoven szimfóniáiba. Szeressétek az üldözötteket! Támogassátok őket! Es dolgozzatok azon, hogy négre megszálljen az a tisztult Világalkiismeret, mely valamennyiünknek utolsó reményesége.

Aki a német könyvkereskedelmet megtisztította a zsidóktól. Berlin. — A Völkischer Beobachter megemlékszik arról, hogy négy év eredményéről most jelent meg kimutatás, ami a könyvkereskedelm zsidótlantását illeti. Hála Hans Johst-nak, akinek mindezt köszönhetjük. Erdekes, hogy Johst a háboru utáni időkben szélsőséges radikális eszméket hirdetett. Később Franz Eher Nechlíg müncheni cég magához vette, hogy Hitler „Mein Kampf” című könyvét korrígálja, mivel az olyan stílustalan és pongyola volt, hogy még az akkori híveket is megdöbbentette. Ezt honorálta a hitleri rezsim, amikor uralomrajtásakor az állami színházak intendantsá lett. Ekkor előadatta antiszemita szindarabjait, amelyek közül az egyikben előfordul az a dialogus, hogy: „Ha kulturáról hallok, felhuzom revolverem ravaszát!”. Mint intendáns sem vált be, most a zsidó könyvkereskedők elleni harcot irányítja amihéz sok szém kell s amennyi chhez kell, valószínűleg meg is van Hans Johst-ban.

Aki a német könyvkereskedelmet megtisztította a zsidóktól. Berlin. — A Völkischer Beobachter megemlékszik arról, hogy négy év eredményéről most jelent meg kimutatás, ami a könyvkereskedelm zsidótlantását illeti. Hála Hans Johst-nak, akinek mindezt köszönhetjük. Erdekes, hogy Johst a háboru utáni időkben szélsőséges radikális eszméket hirdetett. Később Franz Eher Nechlíg müncheni cég magához vette, hogy Hitler „Mein Kampf” című könyvét korrígálja, mivel az olyan stílustalan és pongyola volt, hogy még az akkori híveket is megdöbbentette. Ezt honorálta a hitleri rezsim, amikor uralomrajtásakor az állami színházak intendantsá lett. Ekkor előadatta antiszemita szindarabjait, amelyek közül az egyikben előfordul az a dialogus, hogy: „Ha kulturáról hallok, felhuzom revolverem ravaszát!”. Mint intendáns sem vált be, most a zsidó könyvkereskedők elleni harcot irányítja amihéz sok szém kell s amennyi chhez kell, valószínűleg meg is van Hans Johst-ban.

x Csinos külsejű, 22 éves urileány, 150 ezer lej hozománnyal megfelelő férjet keres. Rövebbet Mirea házasságközvetítő iroda Cluj, str. Maresal Foch 25.

A Bnei Brit elnöke Hull államtükárnál. Washington. — Alfréd M. Cohen, a Bnei Brit elnöke, április 27-én hosszas megbeszélést folytatott Cordell Hull államtükárral, amelyen megbeszélte a németországi Bnei Brit tulajdonát képező ingatlanok körházak, aggokházának és árvaház elvételének kérdését és azok kíméletlen evakuálását. Alfréd Cohen a kihallgatás után vonatkodott nyilatkozni a sajtónak annak eredményéről. Egyes lapok úgy vélik, hogy az amerikai kormány intervenálni fog a német kormánytól, hogy ezeket az intézkedéseket vonja vissza.

fejfájás ellen Beretrás pastilla!

Diszérmet kapott La Guardia, new-yorki polgármester. Az ismert amerikai zsidó hetilap, az „American Hebrew” évente egy arany diszérmet ad annak, aki a zsidóság érdekében különös nagy érdemeket szerzett. Az 1937. évi érmet Fiorello H. La Guardia-nak, a new-yorki polgármesternek juttatta. Hatvan zsidó és nemzsidó személyiség, köztük Manning püspök, N. D. Baker volt hadügyminiszter, John Dewey professzor, Felix M. Warburg és Bernard Baruch is résztvettek abban a deputációban, amelyik átadta a kitüntetést, azért a bátor magatartásért, amelyet a zsidóellenes német megnyilvánulásokkal szemben tanusított.

ARADON, ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piata Avram Jancu 11.

Amikre kiterjed a náci figyelme. Rust birodalmi oktatásügyi miniszter körrendeletet adott ki valamennyi diáknak, tanárnak, akik külföldre utaznak, hogy megérkezésük után azonnal lépjenek érintkezésbe a nemzeti szocialista helyi szervezettel. Ez különösen azokban az országokban fontos, ahol a „zsidóság szellemi téren vezető szerepet játszik”, vagy ahol az emigránsok artani igyekezzenek a német nemzeti szocialista államnak.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kabán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

Amikor Bombay zsidó polgármestere üdvözölte India zsidó alkirályát. London. — Lapunk is megírta legutóbb, hogy Dr. E. Moses nevű zsidó választották meg Bombay polgármesterévé. Kiegészítő közölik meg, hogy a barnabőrű zsidók száma, akik Indiában élnek és „Bne Jiszrael”-nek nevezik magukat, 20.000-et tesz ki ott és a bennszülöttek nyelvét beszélik, asszonyaik indiai népviseletben járnak. Egyik legkiválóbb tudosuk, Ezechiel professor nemrégiben halt meg. Erdekességként írják az angol lapok, hogy amikor Lord Reading, mint India alkirálya megérkezett Bombay-ba, akkor Meyer Nissim nevű zsidó kereskedő üdvözölte, aki Bombay polgármestere volt abban az időben. India zsidó alkirályát Bombay zsidó polgármestere üdvözölte.

x Beretrás pastilla a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja.

Egyetlen orth. kóser pensió Tátra-Lomnicon JOSEF TOBOVITS, Villa Bugsch. Onnepeken Minjan a házban Szezon előtt és után árengedmény Kérilen prospektust

Szálanként megy
el a haja...

PETROLEGGER
MAGSZÜNETI AKORDAZATI
MEGELŐZŐ HA HULLAST

x **OLCSÓN NYARALHAT** Bulz községben, (Ladvölgy állomás) Silberstein Bernáth-nál. Gyönyörű vidék, klimatikus levegő, 500 méter a tenger felett, 25%-os vasuti kedvezmény. Szigorúan orth. kóser konyha. Sinautó csatlakozás a remeci Stána-ra. Fényvilágosítást forduljon: Silberstein-Bernáthhoz, Bulz, Gara Valca Vaduln.

— **ELITELTEK EGY ZSIDÓ HÁZASPÁRT** A VAGATÁSI TILALOM MEGSZEGÉSEERT. Breslauból jelentik: Az „Oberschlesische Anzeiger” című rabibori lap közli, hogy a beutemi bíróság két zsidó házaspárt két hónapra ítélt el a rituális vágás tilalmának megszegése miatt. A vádlottak 1935 és 36-ban vágott állatok husát küldték Breslauból Landeshutha, jöllehet, tudomásuk volt arról, hogy a felszülizeti autonóm területen csak a helyi szükségletek kielégítésére enged meg a törvény a rituális vágást. Ara való tekintettel, hogy a hus csak közvetlen rokonainak küldték, anélkül, hogy nyereségük lett volna belőle, enyhé büntetésésként két hónapra ítélt a bíróság a házaspárt.

x **ELJEGYZÉS.** Berger Simon Sibiú és Gottlieb Margit Tasnad jegyesek. (M. k. é. h.)

— **A Zsidó Világkongresszus adminisztratív komitéja** május 19-én ülést tart. Wien. — **A Zsidó Világkongresszus adminisztratív komitéja** május 19-ére gyűlést hívott össze Bécsbe, amelyen Európa valamennyi államból résztvesznek majd delegátusok. A gyűlést két napra hívták egybe és ezen meg tárgyalják a zsidóság jelenlegi helyzetét a kontinens valamennyi államában. Egyidejűleg egy nagyszabású segélyakció részleteit is megtárgyalják, amelyet a lengyel zsidóság számára akarnak beindítani. Legfőbb kérdést a zsidó emigráció fogja kepezni, amely mind nagyobb fontosságúvá válik, számos európai állam magatartása folytán.

— **JÓ CSALÁDBÓL** származó 28 éves intelligens, zsidó és világi tudományokban jártas vallásos intellektuel fiatalember nőstini szándékszik. Keresi hozzáillő leány ismeretséget, akinek szülei benősülést részesítenék előnyben. Érdeklődők leveleit kéri kiadólívatunkba továbbítani „Misleu” jellegre.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!
BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
BUCUREȘTI,
Str. Lipscaului 7.
Telefon: 462-91
Soocet hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdeály konyha!!

**Szobor Bloch Abrahám
lyoni rabbinak**

A francia zsidó sajtóban megrendítő felhívás jelent meg, melyet két rabbi, két protestáns lelkész és két katolikus főpap írtak alá. A felhívás azt kívánja a közönségtől, hogy emeljenek szobrot Bloch Abrahám lyoni főrabbinak, aki 1914 augusztusában elesett a harctéren, mint tábori lelkész. Lyon város tanácsa már rendelkezésére bocsátotta egyik legszebb terét a szobor céljára. A szoborbizottság felhívása ezekkel a szavakkal kezdődik:

„1914 augusztus 29-én, szombati napon a Vo-gézekben, Taintrux falu mellett a 14. haláltábori körháza német ágyútűz alá került. A szent-
lécek egymásulán hordták a golyózáporban és a lángok között a 150 sebesültet. Az egyiket újabb ágyugolyó ért és haldoklóba papot kért. Bloch Abrahám izraelita tábori lelkész odasiet a haldoklóhoz, aki egy keresztet kért a paptól. Bloch Abrahám keres és talál is egy feszületet, melyet mint a kereszténység szent szimbolusát odatart a haldokló sarkához. Ebben a pillanatban egy német gényt csak le, mely halálisan megsebesíti Bloch rabbit. A haldokló rabbit a kőzöszhelyre viszik, ahol néhány perc múlva Jazmin páter jesusita alya, tábori lelkész karjai között hősi halált hal. Ez a lyoni rabbi története...”

— **A ZSIDÓ VILÁGKONGRESSZUS KÜSZÖNETE** A CSEHSZLOVÁK KORMÁNYNAK. Párisból jelentik: A Zsidó Világkongresszus végrehajtó bizottsága határozati javaslat szövegét nyújtotta át Csehszlovákia párisi követének, amelyet a bizottság legutóbbi ülésén szavaztak meg és amely így hangzik: „A Zsidó Világkongresszus végrehajtó bizottsága mely elégtelérzetének ad kifejezést a csehszlovákiai kormányak a ruszinszkói leiber iskolák államosítására és a Zsidó Párt más követeléseinek teljesítéséről szóló legutóbbi határozatát felett. A csehszlovák kormány ezen elhatározásával újból bebizonyította szabadelvű magatartását az ország kisebbségeinek kezelésében és újabb dokumentálását adta annak, hogy a kormány politikája a zsidó kisebbséggel szemben a teljes egyenlőség elve és az alkotmány, valamint a nemzetközileg biztosított kisebbségi jogok teljes végrehajtása alapján áll!”

x **Puder és festék** csak elhiteni akarja, — de Mack's Kaiser Borax megvalósítja. Otsón mosdóvizébe Mack's Kaiser Boraxot, hogy eltávolítsa az ártalmas ásványi anyagokat, a bőrre káros hatásvú meszet, amely arcbőre tude és friss legyen. Örtize meg bőre szépségét, fiatalágát! Csak a köztimert vörös dobozban valódi, kimerve nem kapható.

— **Baldwin, Anglia miniszterelnöke** nyilatkozik a Peel jelentéséről. London. — Az alsóház egyik legutóbbi ülésén Stanley Baldwin miniszterelnök kijelentette, hogy a királyi bizottság jelentését a parlament előbb megismeri majd, mielőtt még a kormány érdemben foglalkozna vele. Geoffrey Mander ígéretet várt arra nézve, hogy az alsóház tagjai informálva lesznek alaposan a jelentésről. Baldwin erre kijelentette, hogy ahogy a jelentés elkészül, nem csupán a kabinet tagjai, hanem a magasrangú hivatalnokok is megkapják a miniszterelnök, hogy a jelentés nem lesz azonnal a nyilvánossággal közölve. Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter Grech Jones képviselő kérdésére azt válaszolta, hogy Halim Basta hafai arab rendőrtiszt gyilkosait még nem sikerült elfogni, dacára annak, hogy a főkörmányzó magas prémiumot tűzött ki annak jutalmazására, aki a tettesek nyomára vezet a rendőrséget. Lehetőség, hogy egy terrorbűnda tagjai a tettesek, akiknek kinyomozására a rendőrség erőlyes lépéseket tett.

Hamar fátod?
Fájnak a lábaid?
**Vegyen „Aesculap”
talp betétet**

x **BUCUREȘTI** BÉBEN ha jól és olesón akar éltetni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kóser panzióját. Calca Rahovei 24. sz. alatt (Tribunal mellett).

— **De la Roque ezredes** a zsidókról. Páris. — A francia Tűzkeresztesek vezére, de la Roque ezredes nyilatkozott arra vonatkozólag, hogy mi az álláspontja a zsidókérdést illetőleg. Az ezredes kijelentése szerint „Blum miniszterelnök politikája antiszemitizmust provokál Franciaországban és a jobboldali pártokat arra kényszeríti, hogy a zsidókérdéssel foglalkozzanak”. Az ő pártjának nincsenek antiszemita tendenciái, de újabb zsidóbevándorlást, a „paraziták inváziójának” tart, amely ellen harcolni fog. De la Roque kijelentette azt is, hogy pártja ama zsidók ellen is harcolni fog, akik francia polgárok ugyan, de nem akarnak asszimilálni (egyik helyen azért kergetnek ki bennünket, mert tulságosan asszimilálódunk, a francia ezredes meg ellenkezőjét. Szerintünk keresztet okok ezek, s mindegy, csak jöscim kell az üldözéshez. Szerk.) „Két oknál fogva nem vagyunk antiszemiták — folytatta De la Roque — először is, mert pártom minden vallást tisztel, másodsor azért nem, mert Franciaország is különböző fajok keveredéséből létesült és nálunk nem létezik faji kérdés. Bűn volna egy franciát felelősségre vonni azért, mert származása nicsen rendben, főleg azokét, akik résztvettek a háboruban. Nekünk egy a fontos: a tökéletes asszimiláció (?) és valamennyi francia erkölcsnek és szokásoknak maradéktalan felvétele. Végül azt a kifogást emeli nyilatkozatában Léon Blum ellen, hogy „munkatársait kizárólag zsidó körökből veszi”.

x **EGYEDÜLLŐ** öreg embert, vagy nőt elvállalok örök tartásra. Biztosított jó ellátás és külön szoba. Fizetési feltétel megállapodás szerint. Cim: Hersch Mózes metsző, Curtici.

— **Angélok az olasz rádiópropaganda ellen.** London. — Rövidesen felállítanak egy angol leadóállomást Maltán, amelynek főcélja lesz, hogy az arabok között propagandát csináljon és ellensúlyozza a bari-olasz nézőállomás angolellenes propagandáját, amelyet az arabok között íz.

— **Az Elyseum fűző- és kézimunka-üzlet** május 1-én a str. Ep. Ciorogariu 11. sz. alá helyezi át szalonját.

Budapestre utazók figyelmébe!
Orth. kóser panzió Budapest központjában, **Andrássy-ut 43. szám.** Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvizet. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:
Friedman Józsefné
Kárme!-panzió (Andrássy-ut 43)
Telefon: 12-89 67.
vagy Oradeán: öz. **STRASSER IGNAZSNÉ**
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

„Jeruzsálem királya”

Megtörtént az angol király koronázása

Az angol világbirodalom május 12-én nagy ünnepeket ült Londonban. Néhány millió ember részvételével megkoronázták VI. György királyt és feleségét és ezzel a mult év decemberében VIII. Edward lemondásával megüresedett trón végeleges gazdát kapott. A lemondott király néhány nap múlva összeházasodik azzal az asszonnyal, akiért egy világbirodalom trónjáról lemondott. VI. György király nem olyan egyéniség ugyan, mint a trónról lemondott bátyja, bizonyára mégis emelől fogja reprezentálni azt a dekórumot, amelyet ma az angol trón jelent. Sok szava nincsen az angol királynak az ország sorsának intézésében. A legdemokratikusabb monarchia az angol. Már régidők óta sokkal, de sokkal demokratikusabb, mint sok köztársaság a mai Európában.

Ha pillanatnyilag nem is, de ha a jövőbe tekintünk, úgy érezzük, hogy sulyos időkben vette át egy világbirodalom gondjainak legnagyobbját VI. György. Holnap nem törhet ki a háború, de ki tudja meddig lehet még a puszkaporos hordó tetején ülni, ahogy ülünk ma mindannyian Európa különböző részein. Az angol hadigyakar épen olyan éjjel-nappali üzemmel dolgoznak, mint a francia, vagy német kollégáik. A koronázás alkalmából sok-száz diplomata, számos államfő jelent meg az angol fővárosban és remélni lehet, hogy ez az összejövetel nem a háborúnak, hanem a béke-nek a szolgálatába áll.

Amikor a sorok írónak, még nem tudjuk, hogy csak lanszírozott hír-e, vagy történelmi valóság, hogy az új angol király „Jeruzsálem királyának” is proklamálta magát. Ezt a címzést hosszú évszázadokon át a Habsburg uralkodók mondották magukénak. 1918-ban megszünt ez a cím, amithogy megszűnt az osztrák-magyar monarchia is.

E pillanatban nem jelent semmi komolyabbat, ha Palesztina királya is lesz VI. György. Ez a világ zsidóságát nem érinti közelről. Inkább az, hogy az új király alatt a palesztinai kérdés végre rendezve lesz és pedig úgy, hogy az a palesztinai és a galuti zsidóságnak ne legyen nagy és tragikus csalódás. Valószínűleg rövidesen lemond Baldwin és helyét Neville Chamberlain foglalja el. Annak a nagy Chamberlainnek fia, aki 1905-ban Herzl-nek felajánlotta Ugandát, mint települési helyet. Ez a nagymultu angol arisztokrata család mindenkor megértője és méltánylója volt a zsidóságának. Remélni lehet, hogy ez a családi tradíció tovább él a jövőbeni miniszterelnökben is. Ormsby Gore, a jelenlegi gyarmatügyi miniszter valószínűleg marad, hiszen Eden kijelentette már, hogy a genfi juliusban megtartandó mandátumbizottsági ülésen ő képviseli majd a brit hatalmat.

Uj király van Angliának és vele együtt az egész brit impériumnak. Nekünk zsidóknak egyáltalán nem mindegy, hogy milyen politikát folytat ezután London, mert részben Palesztina sorsa kezükbe van létéve, de más

oldalról a világ zsidóságának régi támogatója az angol közvélemény és a brit világbirodalom, annak minden nagyhatalmi attribútumával együtt.
Késégtelen, hogy a zsidóágnak ki kell tartani a palesztinai követeléseket illetőleg és hiszi, reméli a tizenhatmilliónyi zsidóság minden egyes tagja, hogy az új angol koronás uralkodó trónralépsé nem csalódást, hanem örömet jelent majd a zsidó jövő szempontjából.

Egy pesti zsidó nagyszony temelése

(W) **Ragyogó májusi napfény** köszönt a pesti zsidó lakta utcákra. **Kacag a napsugár,** holott feketéllő gyászoló tömegre veti fényét. **A pesti zsidóság temet.** A magyarországi zsidó vezérferfiak egyikének feleségét, **Stern Samu-nét** viszik utolsó útjára. **A legészintébb részvét** legjobban egy asszony koporsójánál nyilatkozik meg. **Hiszen egy igaz asszony,** aki mindig csak jót tett és nem vett részt az élet tülekedésében, csak tisztelőket és hieket szer-zet.

Péntek délután van és a magyar főváros zsidósága Stern Samu-nét, a Magyar Izraeliták Országos Irodája és a pesti izr. hitközség elnökének hitvesét kíséri örök pihenőre. Sok ezer zsidó jelent meg a végtisztességen.

A gyászszertartás a Hősök templomának fekete drapériával bevont és délszaki növényekkel díszített udvarán folyt le. A ravatal-nak sokszáz koszorú, amelyet a tisztelők küldöttek utolsó üdözületül. A ravatalnál négy hatalmas kandelábernek magabangyuló lángja ad komor keretet a szomorú szertartás-nak. A pesti hitközség impozáns épületein, a Hősök temploma és a nagy zsinagóga is kivilágítva. Sokan kiszorulnak az utcákra és ott várják, amig lezajlik a gyászszertartás. **Lin-negy főkéntor héber énekével** kezdődik a szertartás, amelyet hatalmas körissal ad elő.

Utána He o esi Simon vezető főrabbi áll a koporsó emelvényén álló szöszékhez. **Beszé-désben** méltatta az elhunyt nagy érdemeit. **Izraeli zsidó nagyszony volt, makulátlan, eré-nyekben gazdag, teli zsidó szívpel és oda-adással zsidósága iránt.** **Négy évig dolgozott** azon a nagy művön, amely sokáig fogja hirdetni minden pesti templomjárónak, hogy mennyi szio is volt az elhunytban. **Az arany léber betükkel kihimezett templomi függö-nyök és terítők, amelyeken éjt-napot egybe-véve dolgozott, hirdetik** tuláradó zsidó asz-szony-színének minden melegét és rezdülését, amely most measszint örökre dobogni. **Dolgo-zott a családjaért, hirdette a magasabb eszmé-nyeket a felolvasó asztalnál, tenékenységét megosztotta a család és a közérdek terren-mán.** **Ha az ilyen nemes lelkek fludiuma szer-te áradna a világon, akkor nem volna annyi gyü-**

Tudni vagy himni? ...

A tudás: felvilágosodottság, himni pedig a lélek megnyugvása. Ép testben ép lélek, régi közmondás. Az egészséges ember nem csügged el és szembeszáll a viharral is. A beteg ember a legnyomorultabb. Hiába legyen, arany, kincs, ezek nem boldogítanak senkit, ha egészsége leromlott.

A világhírű amerikai GASTRO D-vel az egész világon olyan eredményeket értek el 10—15 éves gyomor-, bél-, epe-, vese és májbetegségeknél, ezek nem boldogítanak orvosokat is meglepte a gyors és biztos eredmény.

GASTRO D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvétl mellett Császár E. Gyógyszertárában, București, Calea Victoriei 124.

lőiség, akkor megállózna a világ arculata. **Férje életének legmegrendítőbb pillanatát éli át most, hiszen legmegértőbb élet és munkatársát veszítette el. De legyen méltó az elhunyt nagy lelkehez, ne vesztse el egyszerű-lyát, állítsa továbbra is nagyszerű tudását és energiáját a magyarországi zsidóság szolgálá-tába.**

Hepesi Simon főrabbi megrendítő beszéde után dr. Dési Géza bucsuzott az elhunytól. **A hitközség eljárársága** nében bucsuzott. **Nemes, nagyszerű asszony volt, aki elfeledke-zett sokszor a saját bajáról is, csakhogy a szenvedő zsidó sebeket gyógyítsa. Kérjük a gyászoló férjet, szeretett elnökét a pesti hit-községnek, hogy ne csüggedjen. Kísérje őt to-vábbi életútján az a hitvesi szellem, amely eddig is lelkesítője volt nagy és közérdekű életpályáján.**

Ezután El molé rachmim-ot mondott zion-bemerkoliban Abrahámsoln főkántor, **akinek hangja betöltötte az egész hatalmas térséget.**

Megindult a gyászmenet, sok ezer ember könnyes szemmel kísérelte utolsó útjára ezt a nemes, kiváló nagyszonyt.

A temetésben Fischer Gyula főrabbi, Kramer Miksané, Barcs Marcelló és Lászi Józsefné mondottak utolsó istenhozzálatot Stern Samu-nak, majd leeresztették a sírba a koporsót.

— **REVOLVERREL LŐTTEK VARSÓBAN** A FELVONULÓ ZSIDÓ MUNKÁSOK KÖZZE. **Varsó.** — Május elsőjén a varsói zsidó városnegyedben zavargások voltak. Az antiszemiták megtámadták a zsidó munkásokat, megölték egy zsidó gyermeket és hat munkást súlyosan megsebesítettek. A „Band” kötelekbe tartozó munkások három helyen gyülekeztek, ahol mitingeket tartottak. A gyülelések után a résztvevők hatalmas menettel tomonáltak, amely a zsidó negyed irányába vette útját. A „Poale Cionhoz” tartozók a zsidó Varsó más részén gyülekeztek, majd csatlakoztak a „Dolgozó Palesztinai Ligához”. A menethen közel száz transparenst vittek ilyen felirásokkal: „Szabad bevándorlást Palesztinába!” „A lengyel főiskolai terrorral!” „Le Palesztina felosztásának tervével!” „Le az antiszemitizmussal!” Első ízben csatlakozott ezuttal a Poale Cion felvonuláshoz a hazalók zirt csoportja is, akiknek transzparensein az alábbi felírás volt: „Mindem foglalkozási ágóbt kizártsíva konytelenek vagyunk keresztelni”. A baloldali „Poale Cion” külön menethen vonult föl.

Amikor a hatalmas menet elvonult a Míla No-volpíe sarkán, néhány lengyel horogkeresztes fiatalember ráolt a menetre, aztán gyorsan eltűntek. Néhány pillanat múlva bombát hajítottak a tüntetők közé. A lövések közül egyik az öt éves Abraham Schenkert találta, akit enyja ölében tartott. A gyermek azonnal meghalt.

Magas-Tátira
STARY-SMOKOVEC (0-Tátra)Úred)
Elsőrangú házak, egy Stary Smokovecban, mint Tat. Lesnan Legmodernebb komfort, kitűnő ellátás. — A panzió árakból elő- és utószobában 10% engedmény. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál.
Schreiber Mór, Stary Smokovec CsR.

SCHREIBER
ORTH. PANSIO Tel. 43
TATRA-LESNA
Villa Erika, p. p. Tat. Lomnica. Tel. 26.

PALESZTINA

A „liputi” állam?

A zsidó nép sohase nyugodhat bele abba, hogy Palesztinát jeldarabolják. A zsidóságnak egyik legszentebb nemzeti ügye Palesztina felépítése. Ennél a kérdésnél nemcsak elvi kérdésekről van szó, hanem milliónyi zsidóság legélesebb életérdekeiről. Kétségtelen, hogyha pillanatnyi előnyökért egy liputi állam megalakításába beleegyezne a zsidóság, úgy járna vele, mint Transjordániával, amelyet szintén csak „átmenetileg” adtak oda az araboknak, de sohasem lehet reményünk arra, hogy a miénk legyen. De ott könnyebb volt a helyzet, mert hiszen nem laktak a Jordán tulsó partján zsidók, viszont a jelenlegi Erec minden pontján vannak már ezer, sőt tízezerszámra pionirok. Mi történne ezekkel a kolonistákkal?

A zsidóságban van még elég erő ahhoz, hogy ezt a nyomoruságos tervet kellő helyen és időben kontrakározza. Nem lehet és nem szabad egy ilyen angol-arab megoldásba belenyugodni. Emlékeztetünk, hogy 1930-ban, amikor a MacDonald kormányban Passifield miniszter akarta kontraktározni a zsidó érdekeket, a zsidó közvélemény megomozdult és takarodott MacDonalddal hirtelen levele, amelyet Weizsmanhoz írt.

Ma sokkal komolyabb a helyzet és nem hallgathatjuk el, hogy a cionizmusnak soha ilyen nagyhatalmu barátai nem voltak, mint épen most. Elsősorban említjük Rooseveltet, az Egyesült Államok nagyszerű elnökét, azután ott van Leon Blum francia miniszterelnök. Az angol alsóházban is sok barátunk van, akik a mult évben nem engedték meg a Legislative Council-féle merénylet elkövetését sem. Hittel hisszük, hogy ezt az új rablasi tervet nem lehet és nem szabad előadni a cionista mozgalom jelenlegi vezéréinek, mégha — amint a hírek mondják — tekintélyes francia és csehszlovákiai politikusok azt tanácsolják, hogy ezt az „államnyomórak” tervet fogadjuk el, mert ezen még lehet majd változtatni.

A mi mérésünk azt diktálja, hogyha a jelenlegi Palesztinára való jogunkról lemondunk, akkor soha jóvá nem tehető hibát és bünt követnének el. Inkább elbukni a küzdelemben, mint jogos aspirációnkról egy jótányit is lemondjunk. Sokkal dicsebb ebben az esetben kompromisszum nélkül kitartani, mint igéret jogokról lemondani és beleegyezni abba, hogy egy életképtelen liputi állam létesüljön, amely nem állna egyébből, mint egy-két köréngetegből, amelynek nincsen hinterlandja. Mit érne egy ilyen földesív, minden hátvéd nélkül? S ha már virulna is, mit érne egy szomszédos nyomorgó arab állam lakossága. Akkor meg jönne az angolok és hogy az irigységnek elejét vegyék, a zsidók pénzén csillapítanák az arab éhséget. Egy gyengécske angol hibérállamocskára lenne, ahol újra és nem szabad elgondolnunk a szerencsétlen zsidóság szemében az egész „államalakulat”.

A liputi-állam gondolatát el kell vetni, mert az teljén a világ zsidóságának szerencsétlen helyzetét. Mi nem hisszük, hogy a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet egy pillanatig is komolyan gondolna arra, hogy ezt a tervet, amennyiben a királyi bizottság előjönne ezzel a javaslattal — bármi képen is támogatná.

Nekünk ki kell tartani a san-remói békeszerződés mellett, amelyet 51 állam szank-

cionált és amely kategorikusan a „Jewish home” mellett tör lándzsát. Nekünk nem kell egy nyomorult kis zsidó államocskára, egy San-Marino, vagy Monaco, ahol legálisan nemzetközi játékkaszinó van. Mi nem lehetünk croupier-ek népe, mi nem lehetünk operettfigurák, mert kétségtelen, hogy azzá lennénk egy ilyen országban. Mi sokkal inkább jobban vérezünk, a mi helyzetünk világosra sokkalt szomorubb és szerencsétlenebb, sem hogy ezt a játékot elbíránk. Könnnyű az angoloknak, övök a világ nagyrésze. Könnnyű minden népek, amely hatalmas földbirtokok felett rendelkezik. Nekünk 26.000 négyzetkilométer kellene, egy apró föld a hatalmas földtekén, de még ezt sem akarják, inkább az arabokat boldogítani, akiknek öt énaáll államuk van már. Mindenkinél van — csak nekünk ne legyen? S ha igen, akkor egy ilyen nyomorék kis liputi állam? Nem, soha!

— A PALESZTINA-KORMÁNY MEGTILTOTTA PALESZTINA KORONAGYARMATTA VALÓ DEKLARALÁSÁNAK PROPAGANDÁJÁT. Jeruzsálem. — Nemrégiben szervezet létesült, amely azt tizte ki céljául, hogy az ország koronagyarmattá való deklarálásának csináljon propagandát. Be is akarta magát jegyeztetni az egyesületi regiszterébe, de a déli kerület kormányzója ezt a bejegyzést megtagadta. Elhatározását azzal indokolja, hogy ez a mozgalom nincsen összhangba a törvényes renddel, mert államforma változást hirdet. A szervezet vezetői törvényes uton akarják harcolni ezután, hogy bebizonyítsák a bíróság előtt is, hogy szervezkedésük nem illegális. A szervezkedés célja nem akar az ország alkotmányával szembeszállani. Úgy vélik, hogy a kerületi kommisszáriátus, mielőtt döntését meghozta volna, értekezésbe lépett a főügyességgel és közvetve a gyarmatiügyi minisztériummal is és em felsőbb hatóságok intenciója volt a meghozott döntés.

— MILYEN VOLT A VASUTI FORGALOM A MULT ÉVBEN PALESZTINÁBAN? Jeruzsálem. — A palesztinai vasutvonalakon az elmúlt évben 10%-al esett a teheráru forgalom az előző évrhez képest. 1.066.777 tonnát tett ki. A szállított usakok száma 2.559.000 volt, eselt szintén 50.000-el. Az összbevétel cca egy millió font volt.

— A TEL-AVIVI MUZEUM FEJLŐDESE. Április 19-én dr. M. Buchan, a muzeum komité jelenlegi elnöke előadást tartott a jeruzsálemi rádióban, amelyben a muzeum céljait és eddigi eredményeit ismertette. Különösen Meir Dizengoffnak, az elhunyt polgármesternek érdemeit emelte ki, akinek köszönhető, hogy ez a fontos kulturális intézmény, amely ma a palesztinai művészi élet középpontjában áll, létrejöhetett. Május 1-én kegyeletes kiállítás nyílt meg Meir Nussbaum emlékére, aki a mult évben hunyt el Kineretben és akvarelljeit meg művészi értékű festményeit hagyományozta a muzeumnak.

— A NABI MUSA ÜNNEP MEGSEM FOLYT LE ZAVARTALANUL. Jeruzsálem. — A mufti és a Nashasibi vezetése alatt álló pártok ellentéte még jobban kiéleződött a nagy mohamedán ünnepek alatt. Néhány nappal ezelőtt a Damaskusi kapunál Saleh Abdo, a muftiellenes párt egyik vezetője négy autóbuzsát felgyújtott. Abdo maga is nemrégiben megsebesült egy ellene intézett merénylet alkalmából. A hatóságok és a mufti között megállapodás jött létre, amelynek értelmében a görög-ort. ünnepeken a zarándokok nem a Via Dolorosa-n keresztül mennek, ahogy szoktak. Az ó-városnak ezt a részét el is zárták és megkísérelték a zarándokok feltartóztatását. A zarándokok azonban kövekkel és fadarabokkal támadták meg a rendőrséget, amely gummitobakkal és revolverral védekezett és közben két mohamedánt megsebesített. A menet végül zűzözt és a szokott úton haladt végig. Különben a görög-ortodox vallásnak nagyon elégedettek az újonnan kinevezett patriarcha személyével, azért nagy a nyugtalanság a hívek között és Nagyeszüirtőkön verekedések színhelye volt az istentisztelet helye.

— A PALESZTINA-HALÁSZAT SZAKMOKBAN. Jeruzsálem. — A kormány havi jelentése szerint február havában 311.249 kg. halat fogtak. Ennek több mint feét külföldi halászok tették partra. A halászat rendkívül mértékben emelkedett az utóbbi időben. Eddig főleg az olaszok üzték ezt a foglalkozást, de nemrégiben két új vállalat alakult, az egyiket zsidók létesítették, „Palestine Fishing Comp” Haifaiban, a másik arab alapítás. A zsidó cég alapítókja 5000 font. — Egy újabb vállalkozás is létesült Tel-Avivban 5000 font tőkével „Aquarium and Marine Station Tel Aviv” címen, amely tudományos kutatásokat is tervebevev a palesztinai tengerparton.

— 10 MILLIÓ LADA NARANCSOT EXPORTÁLT A LEGUTÓBBI SZEZONBAN PALESZTINÁBAN. Még nem állanak egészen pontos adatok rendelkezésre, de az eddigiekből is megállapítható, hogy soha ilyen rekordexportja nem volt Palesztinának, mint ebben az évben. Az 1934—35. években 7 és egynegyedmillió láda volt, a következő szezonban, a különösen erős haszím miatt csak 6 millió, viszont az 1936—37. évben több mint tíz millió láda az eredmény. De ez a nagy termés nem mindenben áldásos. A rekordtermés lenyomta az árakat és a naranccsok folytonos növekedése csak továbbra is rontani fogja az árakat, ha csak a naranccsipa nemzetközi helyzete nem fog megváltozni.

— Rekord termés Palesztinában. Jeruzsálem. — Az utóbbi időben az esőzések erősen feljavították a terméskilátásokat. Különösen buza és más kenyéradó terményekben nagy a termés. A hozamot 140.000 tonnára becsülik, ami körülbelül fedezi a fogja az egész belföldi fogyasztást és kiegészítenyi, mint tavaly volt. A gazdasági élet minden vonalán érezni lehet majd a kedvező terméseredmény kihatásait.

— x Orth, 26 éves fiatalember, ki saját rőfőszellett rendelkezik, vagyonra 400.000 lel, názasztársat keres. Jekat Toár elengedhetetlen. Cim a kiadóban.

Gyermeke iskolába jár?
Gondoljon egészségére!

Lásza el **SENLASLO** (Szt. László)

fertőtlenítő toalettiszappannal
DENTONAL fogpasztával Udit — Fehérit — Fertőtlenít

KÖZÉLET

• A TRANSILYANAI ÉS BANATI ZSIDÓ TANITÓEGYESÜLET I. hó 2-án tartotta meg élénk érdeklődés mellett közgyűlését Timisoarán 92 delegátus részvételével nyílt meg a közgyűlés, közöltünk 18 ortodox és 54 neolog delegátus. A közgyűlést Grossmann Dezső elnök nyitotta meg. Dr. Singer Jakab főrabbi üdvözölte a delegátusokat, majd az Ortodox Orsz. Iroda és a II. ker. ort. hitközség nevében Friedmann Ferenc elnök biztositotta az ortodoxia bizalmáról a tanítói kart. Dr. Molnár Gyula ügyvéd a távollévő Nyiri Jenő, az egyesült Izraelita Hitközség és a timisoarai zsidó iskola kuratóriumának elnöke nevében köszöntötte az érkezőket. A VI. ker. ortodox hitközség nevében dr. Löffler Géza elnök volt alpolgármester a timisoarai zsidó tanítást nevében dr. Marcus József liciumi igazgató méltatta a közgyűlés jelentőségét. Ezután dr. Pap Illés timisoarai liciumi tanár lendületes előadásban fejtegette a mai zsidó iskola feladatát. Klein Gyula, az oradeai ort. gimnázium tanára a transilvaniai gyerekek tanulmányok és művelődésének nehézségeire mutatott rá. A közgyűlés második részében a hivatalos egyeztetési ügyeket Schapira Gyula kiváló főtisztári és Fischer József precíz pénztári jelentése szemléltetesen tárták fel. A tárgysorozat végén megejelt tisztújítás lényegében a régi tisztikart, választmányt és bizottságokat erősítette meg. Grossmann Dezső aradi igazgató elnökléte alatt. Az egyesületi tevékenység elmélyítése céljából a közgyűlés újtösképen az egyesületen belül három körzetet létesített: Clujon Brief Dávid, Oradeán dr. Némethi Roth Frida és Timisoarán Márton Izidor elnökléte alatt.

• SATUMAREN ORTODOX KÖRZETI EGYESÜLET alakult Teitelbaum Joel főrabbi fennhatósága alatt. A körzeti központba a következők lettek megválasztva: elnöki tanács: Schwartz Sándor (Odorau), Grosz Jakab (Homoc), Lázár Lajos (Corod). Képviselőtestület: Friedmann Sándor Stark Náhán (Micola), Berger Jenő (Berou), Weisz Mór, Seif József (Odorau), Bernáth Jakab, Grosz Abraham (Batzi), Roth Mózes, Benedek Chajim (Orasen), Isák Dávid (Petin), Frank Salamon, Elias Benjamin (Lávri), Farkas Jenő (Satul, Paul), Weisz Lajos (Agris), Flieger David (Amat).

— A GALANTAI ORT. ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK TISZJUTTO KÖZGYŰLÉSE. Galántáról jelentik: Most folyt le a galántai ort. zsidó hitközség tisztújító közgyűlése. Amely egyhangúlag a következő vezetőséget választotta meg: Elnök ismét Lichtner Ferenc nagykereskedő, alelnök Rosenthal Mór, pénztáros Mandl Adolf, templomgondnok Schultz Adám pék és Grünwald Dávid kereskedő, hitközségi titkár ifj. Pressburger Miksa. Ezután a 10 tagú választmányt választották meg. A közgyűlés elhatározta, hogy a költségvetés hiányának fedezésére a gabellárákat felmenti. — A Buxbaum ort. hitközség ugyancsak vasárnap választotta meg vezetőségét, amelynek a következők lettek tagjai: Elnök Kalisch Moric, alelnök Rók Link Gyula és Weisz József, pénztáros ifj. Löwinger Dávid, ellenőr Hirsch Bernát, templomgondnok Neumann József és Müller Adolf, iskolázási elnök Sussmann Izidor.

• A BUCURESTHI ZSIDÓSÁG KAL-GADOL NAGYTEMPLOMÁBAN a május 10-iki nemzeti ünnepen nagy ünnepi istentisztelet folyt le. A nagytetemplon zsufolási megtelt hívekkel, de képviselték magát a kormány is, valamint a királyi ház is, a téparancsnokság, a kultuszminisztérium és az ünnepélyes, így jelen voltak: Pincas Josef, G. Cohen, Cornea, Napoleon B. Arie, Isaac Profeta, Presente, Munteanu, Alnady Almosino, Bally sár. A diszintimisztelet Hoffmann A. főként zolláránakéval vette kezdetét, majd Sabbati Djan grandrabbi szónoklata váltott ki nagy hatást a jelenlévőkön. Napoleon B. Arie szónoklata következtén ezután, majd Hoffmann főkéntor művészi előadott énekzárta be az ünnepséget.

A REUMA ÉS A REUMATIKUS BETEGSÉGEK

Dumas doktor véselyi szavával: „A reuma és a reumatikus betegségeket” című munkájában írja: „Ma elakadást kell a hátfájás, az arthritist, az arthritist meggyújtást, akkor át kell alakítani a szervezetet, amelynek az a reumatikus betegségeket felelősek, különösen az arthritist, az arthritist okozó húgysavas lerakódást ellen. Fentközlök alátámasztására közzük az alábbi megfigyelést:

Megfigyelés I.) X... urkölgy, 45 éves, egy regelen magához hivatalt. Két napja nagyon erős fájdalmat érez bal felső karjában. A fájdalom jellemzően azt mondja, hogy „madárkárny” formájú területen érez a fájdalmat. A valószínűsítő pontok, nagyon erős fájdalmat, amely a legkisebb mozgásra, vagy nyomásra fozódhat: a fájdalom terület a hátréna baloldali/teszdit a lapocka területén folytatódva, az egész vállra gyulladt arsi magát. Néhány nap múlva ismét hívnék: a beteg kiír, folytatja foglalkozását, azonban panaszkol, hogy a fájdalom nem mutat el teljesen. Eirandeltam, hogy szedjen továbbra is Urodonált.

X... urkölgyt 8 nap múlva láttam ismét és tel. jessen helyre volt állva egészsége.

AZ URODONALT HOSSZU ESZTENDOK OTA DICSERI! a világ legnagyobb orvosai

Az URODONAL ERESZTMENY ELŐNYEI:
1. Az URODONAL-t nem szokja meg a szervezet.
2. Az URODONAL-t, ha alkalmával nem kell különleges étrendet követniük.
3. Szedhető az év bármely szakában.

A társadalombiztosító intézet orvosi kara is rendel URODONAL-t.
Kapható: Gyógyszertárakban és Drogeriákban

CHATELAIN-KESZITMENY **MEGBIZHATÓ MARRA**

• A CLUJI CHEVRA KADISA százéves jubileumát felemelő ünnepségek között tartották meg. Vasárnap délelőtt az ortodox nagytetemplomban László Gyula elnök nyitotta meg az ünnepséget, majd Glasner Akiba főrabbi megindító beszédében méltatta az ünnep jelentőségét. Weisz Gyula hitközségi elnök a Chevra és hitközség harmonikus egységéről beszélt, majd a beteges fekvő Weisz Albert főrabbi, központi iródi elnök üdvözlését tolmácolta. A kongresszus hitközség nevében Braunfeld Henry mondott köszöntő szavakat, ezután Somogyi Miksa a kong. Szentegylet üdvözlését tolmácolta. Dr. Kertész Jenő az Országos Zsidó Párt nevében emelkedett szólásra, méltatta a Chevra tevékenységét. Dr. Rosenfeld Salamon a Zsidó Nemzeti Szövetség testvéri üdvözlését hozta, míg Ezriel Löwy rabbi a Beth Avraham imágyesület nevében mondta el jókívánságait. Lilienthal Sándor a Poale Cedeck üdvözlését hozta. A Zsidó Kórházegyesület és kórház orvosainak képviselőiben dr. Fenichel Mór igazgató beszélt, tolmácolta egyben dr. Sebestyen József üdvözlését is. Rosenzweig Emanuel szólalt fel ezután a Joint Arvagonozó képviselőiben majd Fisch Sándor a Chaszan Szófer jesiva köszöntőjét hozta. Weisz Izidor főkéntor és kórusa zolláránakéval fejeződött be a templomi ünnepség. — Este háromszáz terítékes chevra-zsidókat tartott, Dr. Klein Miksa nyitotta meg az üdvözlések sorát, utána László Gyula elnök beszélt, majd felolvasták meg Schwartz Miklós a hitközség, Somogyi Mihály a kongresszus chevra, Lilienthal Sándor a P. Cedeck, Lázár Lajos a szefárdok nevében tartották pohárköszöntőt. Tartalmos szónoklatakat tartottak még Rosenzweig Emanuel, dr. Kertész Jenő, dr. Rosenfeld Salamon, Guttmann Márton, Herschkowitz Imre, Landsmann Lajos, Rottler Lázár szereti kántor és Jekutiel Werzberger kántor szízen énekeltek. Perce Strahl, a Chevra rabbija szónoklata és Weisz Izidor főkéntor éneke zárta le a hangulatos bankettet. Az ünnepségek hetén folytatódott, amikor is Wertheimer Miksa, a Szentegylet egykori elnökének sarkóvát avatták. Az avató ünnepségen megható emlékbeszédeket mon-

dottak Glasner Akiba főrabbi, László Gyula, Lázár Judá pantični rabbi, Gottlieb Mendel rebbi, dr. Neufeld Jenő főorvos és Boszkovits József a család nevében. Ezután az új temetőben avatták fel a szertartást.

• A BUCURESTHI ZSIDÓSÁG elnök érdeklődése mellett tartott I. hó 6-án. Napoleon B. Arie ügyvéd, a szefárd hitközség templomi elnöke a Poxo mozgósításhoz nagyteremben rendkívül magas előadást Sabbati Zvi-ról, az álmszótáról. A kivágatlan nagyérdeklődéssel tanulmányi frénéciusi sikert aratott a hallgatóság körében.

Weisz Zoltán könyve

Nemrégiben egy érdekes könyv hagyta el a sajtót. Weisz Zoltán satumarei kereskedő írta meg emlékiratát. Dinatos műlaj ez, hiszen híres hadvezérek, politikusok, világhírű nők írták meg emlékirataikat. Olyan emberek, akiknek élete a közérdeklődés homlokterében állott és sokmillió olvasó lelkézettszalajta olvasna, hogy milyen epón eseményektől, tenevészként és sikerektől tevének össze a korszakalkató események. Jólleik látni, hogy ilyen nagy memóriáradalomban, egy kereskedő is megírta emlékiratát. Palólogue a világhírű kitérésnek pillanatot utóéletellen ünnepsézzel rögzíti meg emlékiratában, hiszen akkor pétértort nagykönet volt. Weisz Zoltán nem lehetett nagykönet, sem miniszter, tehát megírta, hogy a tanácsközlöklől való felszabadulásakor milyen beszédet tartott. Meg azt, hogyan köszöntötte fel a satumarei szentegyleti atelüköt betegségéből való felgyógyulása alkalmából. Neki ezek voltak életállomási, ahol mezállott, amely „örök élmény” számára. Vannak, akiknek ez is érdekes, másnak azért is, mert vele együtt sok-sok kereskedő futott meg azonos életpályát. Vannak, akik az ilyen életállomásokat is „történelmi eseménynek” tekintik. Talán nem is bekaperspektiva ez, hanem az élet Eifeltojnya. Nem tudjuk Lehet, hogy Weisz Zoltán van igazat.

Tel-Aviv. — A szafedi arab kereskedőkre 150 font kollektív büntetést szabtak ki, amelyre egy újság sztrájkjal válaszoltak. Végül a hatóságok beavatkozására hajlandóknak mutatkoztak, az összeg egy részének megfizetésére és a sztrájkot megszüntették. — A rchovoti városi tanácsban választás volt, amelynek a következő eredmény volt: A munkáspárt 4, a progresszívek 1, a „beáshilíttek” 1 mandátumot kaptak. 1550 szavazatot adtak le. — Afideh mellett egy éjjel harminc lövéseseket és az arabok emelkedtek. Ket elemszerrel megrakott tevék hagytak ott. Kiderült, hogy az elemszerkeket Kfar Jeladim kolóniárai lopták. — Az Aktionskomité elhatározta, hogy a cionista világkongresszust augusztus 5-án fogják megtartani Svájcban. A város majd a később határozta meg. — Leo Motzkin sremleket felavattak az Olajfalvában, Ussicekben és Ben Gurion tartottak rövid beszédeket. J. K. Goldbloom rabbi mondotta el az El molé rachimim-ot. Motzkin fia mondotta el ezután a kaddist. — A meroni zsidó hitközség a hatóságokkal egyetértően megtagadta a tradicó cionális ünnepséget. Lachoverer napján Simon Bar-Jochai siránál Meronban Safed mellett. Meron-sített rendőrség és katasztrófa ügyvitel a rendre a „Hadlaka”-nál és felügyelt a Safed-Akko-i és Safed Tiberias utra. — A palesztinai kormány elhatározta, hogy az 1937-38. évre 22.000 font subvenziót juttat Jeruzsálem városának az eddigi 25.000 font helyett, amelyet azonban a nyugtalanságok miatt még nem fizettek ki. 1935-36. évben a szubvenció 22.000 fontot tett ki.

London. — A Central Wandsworthban a napokban történt pótválasztás alkalmával a munkáspárt programjával megválasztották H. L. Nanthant, aki ezzel tízenhetedik zsidó képviselője lett az angol parlamentnek.

New-York. — Dr. Stepen Wise, a cionista világkongresszus vezérigazgatója, a „Zsidó Világkongresszus” vezérigazgatója, a „Free Synagogue”-ben nagy ünnepes közönlője lett, a hitközségnek harmadik évfordulójára emlékeztető ünnepséget tartottak az alkalmából. Az ünnepséget Fiorello la Guardia is résztvevő, aki hosszabb beszédben méltatta Wise érdemeit.

Jeruzsálem. — 1935-ben 2000 dunumot ültettek be füzefélékkel, viszont 1937. januárjában 6000 dunumra növekedett a beültetett kerti veteményes terület. — A Toraeret Haare szervezet közi, hogy a jelenlegi telvisi építkezéseknél felhasználják a város 85%-a belülről gyártmány és termelvény. — Szíriai pénzügyi körök elvárják annak, hogy egy arab tőkével rendelkező cementgyár létesüljön Palesztinában. — A papírakciós ellenmozgalmak Palesztinában. Körülbelül 80 százalékkal magasabb az ára, mint volt egy évvel ezelőtt. Az arab sajtó emellett a reduktív állapotok miatt a városi polgármester közölte a városi tanácsal, hogy a kormány 25.000 fontot adott közmunkákra. — Egy hét alatt 46 új védjegyzásadalmat adtak le a palesztinai hivatalos lap közlése szerint. 18 ehelyt palesztinai eredetű gyártmányú védjegy. — Az utóbbi évben igen erősen fellendült a assal és acéllel való építkezés. Eddig csak a Ruthenberg művekél voltak ilyen acélkonstrukciók, most azonban gyáraknál, munkássoroknál, sőt még lakóházaknál is erősen használják ezt az anyagot. — Amerikában rég ismert építkezési anyagot, a „marmok”-ra jutottak arra, hogy korunkban legújabbat is az építkezési mód. Főleg gyáraknál igyekeztek ezt az építkezési módot meghonosítani. Acél és beton lett a kedvenc építési anyag Palesztinában.

Genf. — A Zsidó Távirati Iroda értesítése szerint a zsidó világkongresszus végrehajtóbizottságának elnökletét nyújtott át a Népszövetségnek a Kolumbiai országokban élő zsidók sulyos gazdasági helyzetéről. Az elnökletet pro. Dr. Georg Bernhard, a kongresszus gazdasági ügyosztályának vezetője készítette el és abban rámutat arra, hogy a zsidó polgárok gazdasági elnyomtatása azokban az országokban is tért hódít amelyek a Népszövetség tagjai és mint ilyenek kötelezettséget vállaltak a nemzeti kisebbségek védelmére.

— Az olasz hitközség országos szervezetének elnöksége lemondott. Róma. — Az olaszországi hitközségi szervezetek elnöksége (Il Consiglio dell'Unione della Comunità Israelitica Italiana) lemondott. Hivatalosan azt mondják, hogy ez azért történt meg, mert nemrégiben meghalt a szervezet elnöke, Felice Ravenna, de lényegében azért mondták le, mert az elnökségben nyelvéreható ellentétek vannak az olasz sajtóban megjelent zsidóellenes cikkek miatt. Ezek a cikkek kivonatai annak a könyvnek, amelyet Paolo Orano professzor írt, amelyben kétféle olasz cionisták patriotizmusát. Amíg a krízis tart, a kormány kinevezett egy kormánybiztost, aki az ügyeket vezeti.

— Amerika nem helyesli a cionista világkongresszusnak Bazelben való megtartását. New-york. — Egy gyűlésen, amelyet a sekelekció bevezetése alkalmából tartottak, dr. Stephen Wise, az amerikai cionista szervezet elnöke beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy nem helyesli a XX. cionista világkongresszusnak Bazelben való megtartását. A következő hetek eseményei — úgy véli — szükségessé teszik ennek az elhatározásnak revízióját és a kongresszus helyének legjobban az Egyesült Államokat találja. Dr. Wise a cionizmus kritikus helyzetére utal és rentkivül fontosnak találja, hogy a jelenlegi kongresszust a világ legnagyobb zsidó és legszabadabb közönségének területén tartásuk, különös tekintettel arra, hogy az amerikai kormány mindenkor a legerőteljesebben támogatta eddig is a cionista elképzeléseket.

— VI. György király koronázási napja hivatalos ünnep. Május 12-én, a londoni koronázás napján nagy ünnepségek voltak Palesztinában is, ahol a „Palestine Gazette” szerint általános munkaszünetet is elrendeltek. A jeruzsálemi zsidó hatóságok felszólították a lakosságot, hogy ezen a napon lohogozzák fel házaikat az angol és a kék-fehér zászlókkal.

— Barmicvoh ünnepély Huedinon. Az emilv Bhar bohokozásai szombatján ünnepélyes keretek között ünnepelték meg Hirsch Mór v. hitközségi elnök Dávid unokájának barmicvohját. A kiváló képességű ifjú charifusz és magdusz drósját zsoltárszó meglett terem hallgatósága élvezte fezzült figyelemmel és lelkesen ünnepelték a barm-micvoh ifjút, akit családja és ifjú barátai szeretettel vettek körül.

— GYERMEKNYARALTATÁS BRATCAN. Országosra előnyösen ismerik az oradeai Schwartz Menyhért-tele leányintézetét, amely most a vakáció idejére gyermeknyaraltatást rendez Bratcan. A bratcani nyaraló, mely por- és szélmentes helyen, a hegyek között fekszik, nyolcpernyi távolságra van a gyorsvonati megállótól. Hatalmas, egészséges köépületben külön-külön lakosztályokban nyerneki fű és leánygyermek elhelyezést. Közében nyolcórás homokos strand, tenniszpálya, esős időben külön játszótér, ahol szórakozhatnak az egész évi tanulásban elfáradt gyermekek. — Bratca vidéke Biharország legszebb helyén fekszik, kétféle hegyek között, kiráskörül híres kirándulohelyek, így Ladolegye, Zichybarlang, Stána de Vale stb. Ezekre a helyekre az erősebb gyermekek is rá tudnak menni. Állandó orvosi és tanári felügyelet S ami a legfontosabb! Elsőrendű ortodox kórház van a közelben. — Mert minden mozkoi teleziota száját utvrel... (Ami azt jelenti, hogy nehogy eljárjon a szájuk, inkább vízzel szájuk tele).

— A palesztinai középiskolások egy éve mezőgazdasági munkára mennek. Jeruzsálem. — A palesztinai középiskolások akik ez évben végeznek, elhatározták, hogy egy évre felfüggesztik a tanulást és kimennek a kolóniákra, hogy ott dolgozzanak.

SCHWER IST EIN RABBINER ZU SEIN

Cirka husz év előtt történt, de még ma is előfordul. Egyik kis ortodox hitközség jegyzőkönyvében szóról-szóra a következő állanak: Der Herr Rascheckel beantragt, dem Ansuchen des Herrn Rabbiners wegen Gehaltsverbesserung stattzugeben. Es spricht dagegen der Herr St... welcher bemerkt, dass der Herr Rabbiner bei jedem Wochenbett Aufbesserung verlangt. Es wird über Antrag des Herrn Rascheckels abgestimmt, der Vorstand beschliesst, laut der Abstimmung dem Herrn Rabbiner als Wochebetszuschuss 200 Kronen auszuzahlen. Die Herren St... und D... verlangen nochmalige Abstimmung, weil zwei Vorstandsmitglieder erst jetzt zur Sitzung erschienen sind, der Herr Rascheckel lehnt das ab, es entstand ein Gerücht und die Sitzung wurde geschlossen.

A VACSORA
A bankigazgató, aki csak nemrég hagyta el ősei hitét, nagy karácsonyi vacsorát adott és szörnyen elrontotta a gyomrát, úgy hogy napokig nem járhatott be a látalába.
Eztől beszédet a bankban két tisztviselő és az egyik azt mondja:
— Latod így van az, ha egy anatór karácsonyt ünnepel.
A TALISZ
A pozsonyi jesita egykori híres előjárója, Reb Lás Gross így szól egy anatórhecz (találal), aki azonban bentorának (talaludtudós) tartott magát és az imádságnál a talist a fejére huzta, toha ezt csak talaludtudósok szabad tenni:
— De hiszen maga egy bentora, Reb Schmuil! Miért nem tudja hát akkor, hogy az anatórhecznek nem szabad a talist a fejére huzni?

A VÓ
A zsidó ember, amikor péntek este hazament a templomból, egy szegény zsidót pill magától hazavacsorára. A zsidó észrevette, hogy az öreg snorriert nyomon követi egy fiatalember. Hazatérve, az öreg is belep a szobába, utána az ismeretlen fiatalember.
A házúr nem szól egy szó sem: péntek este nem szabad senkivel sem elkergetni az asztal mellől. Kezet mosnak és mind letelepednek a terített asztalhoz. A vendég elmondja a kaddist, a fiatalember utána mondja. A vacsora vege becsodolnak s ezután az öreg snorrier és a fiatalember is felkerekednek. A házúr nem állhatja meg, hogy meg ne érdekezze az öreg koldust:
— Ki ez a fiatalember?
— Ez? A vóm, Nálam van kosztban...

UAT MIKOR?
A snorrier elpanaszolja a gazdag zsidónak, hogy már két napja nem volt egy falat a szájában. A gazdag ember megszajnája és egy rubelt ad neki.
Pár órával később a gazdag zsidó bemegy egy fényes vendéglőbe s nagy meglepésére látja, hogy a snorrier az egyik asztal mellett ül és nagy gyönyörűséggel eszi a finom magyonsáit.
— Szenteltem! — formedt rá. — Snorriolt jár és magyonsáit eszik!
— Ez már mégis csak sok! — felelt méltatlankodva a snorrier. — Amikor egy rubelt sem volt, persze nem esztem magyonsáit. Most, hogy ilyen szépséggel kaptam egy rubelt, nem szabad magyonsáit enniem: mondja kérem, mikor egyen talajdóncot magyonsáit?..

RADEK A BORTÖNENBEN
Közönlőse a szorjelen, hogy Radek a tízóra utáni trókjáto, egyike a legszellemesebb embereknek. Meg a börtönben is sziporkázik. Most ezt beszélt róla, hogy a következő „vicec” mondta: Két ember áll a moszkoi tó partján és az egyik azt mondja:
— Miért apad ennek a tónak a vize, hiszen feleannyi mint pool?
— Mert minden mozkoi teleziota száját utvrel...
— (Ami azt jelenti, hogy nehogy eljárjon a szájuk, inkább vízzel szájuk tele).

VALTOZNAK AZ IDŐK
A „Komszomolaskzija Pravda” című ifjú bolsevista lap írja:
— Követeljük Jagodának, Rykonnak, Bucharinak és a többieknek fölbontását.
Erre mondják most a szorjelen: — Rézében a forradalom felállta saját gyermekeit, most pedig a gyermekek feljött a forradalmat.
TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felolós szerkesztő: Leitner Zoltán

Végzetes sakktigurák

A palesztinai kormány az angol kabinettel együtt nagy csapást mért az országépítésre. A Jevish Agency a mostani felvétel kódtára 11.000 bevándorló certifikátot kért, mert ennyit igényel a munkapia. Az ezt ellenőrző ügyes bizottság 8000 munkást tartott szükségesnek. Ezzel szemben a kormány 4 hónapra összesen 770 certifikátot adott ki. Ha összehasonlítást akarunk tenni, akkor csak egyetlen számot állítunk ezzel szembe. Pontosán két esztendővel ezelőtt erre az időszakra 8000 munkás bevándorlását engedélyezték hat hónapra.

A hir általános megdöbbenést váltott ki Palesztinában, ahol a gazdasági élet dinamikus ereje követeli az újabb munkáskezeket, mert hiszen egy mesterséges munkáshiány az építési program felborulását eredményezheti, anélkül, hogy az angol kormány átlátszó és elég alantas célja megalósulna, tudniillik hogy a megszorítás állal több arab nyer foglalkozást zsidó narancsokkban és zsidó iparüzemekben. A mai atmoszférában erre még kevésbé logikus számítani, mivel a békés együttműködés ki van zárva zsidók és arabok között.

Amikor a világháború idején az osztrák-magyar hadvezetéség leplezni akart egy debaclet, akkor egy nagy galiciai vereség ellensúlyozására azt közölte a híres Höfer, hogy „ezzel szemben áll Sabac beötele”.

A mi „Sabacunk” az, hogy Herbert Samuel viscont-á, azaz gróffja nevezte ki az angol király a koronázás alkalmából. Talán szépséglasztrom akar ez lenni? Nagyon gyenge „eredmény”, amittől egyetlen zsidó sem hatál meg. Főleg azért nem, mert épen Herbert Sámuel volt az, aki mint Palesztina első fő-kormányzója „hojaltásában” annyira ment, hogy végeztes hibákat követett el, amelynek következményeit még ma is érezzük. Herbert Sámuel, az új viscont volt az, aki először vitt anti-zsidó (nem antiszemita, mert a szemita arabokkal szimpatizálnak) angol hivatalnokt kart Palesztinába, ő volt az, aki azt a főmiffit kinévezette, aki ezére a zsidóellenes kampányt. S most, amikor végeztes csapás éri a sedul-t, akkor lesz gróf, a „mi Herbert Sámuelünk”.

De nem csupán a világ zsidósága körében váltott ki megdöbbenést a kormány eljárása, hanem az arabok között is, holott az ő megnyugtatójukra akart ennyire konciliáns lenni az angol kormányzat. Ennek dacára a koronázás alkalmából a palesztinai arabság egyáltalán nem vett részt az ünnepségeken. Házait nem lobogdták fel, nem tartottak ünnepségeket, viszont a koronázás napján küldtek Baldwin miniszterelnöknek egy táviratot, amelyben tiltakoztak még e nyomorult certifikát létszám ellen is.

A német és lengyel zsidóság körében palóságos „Torschlusspanik” kapott lábra. Az a kapuzárástól való félelem, amely érthető is, hiszen egyetlen reménységük lehet a jelenben sulyos helyzetből egy felvennékes és emberfő-löslegüket abszorbeáló Palesztina Eau kaputt

feltérő zsidó otthon, ahol áldozott tömegeit minden korlátok nélkül elhelyezheti.
Legújabb híreink szerint a Jevish Agency visszautasítja ezt a csufeség kiadott certifikát mennyiséget, mert ez valóban kigunyolása egy nép heroikus küzdelmének, amelynek egyetlen célja, hogy egy talpalattnyi földet kapjon a nap alatt, amely ma meg van már minden kis és sokkalla jelentéktelenebb népek is, mint nekünk zsidóknak.

A világ zsidósága zimpátiával viseltetik az angolok iránt, ezt a spontán érzést dokumentálta a koronázás alkalmából is. Válassz minderre 770 certifikát négy hónapra. Arcul-csapása ez a tizenhat milliónyi szerzetörtan

Élő zsidóságnak, megazgyenyítése a palesztinai zsidóságnak és ha mint „elői” győzelmet is állítja be az angol kormány, nekünk ez édes-keves.

Százezrek állanak Palesztina kapui előtt, bebocsátást remélve és akkor „kapuzárást pánik”-ot idéz elő az angol kalmárszellem és laprovzó politika. Ami nekünk életkérdés, nekik legfeljebb taktika, amellyel az arabokkal szakkozhatnak. Szerencsétlen sakktigurák lettünk, az angol világpolitikai sakk-tábláján, amelyen lépéseinket aggodással és rosszulindulatl kezelik.

Mit lehet ezután várni a királyi bizottság jelentésétől?

A lengyel legfelsőbb bíróság a pryziki per zsidó vádlottai ügyében újrafelvételt rendelt el

Varsó. — A legfelsőbb lengyel bíróság, mint harmadik legfőbb fórum, most tárgyalta a hírhedt pryziki per vádlottainak ügyét. Annakidején a radoni hadbírósg ítélete ellen az egész lengyelországi zsidóság felzudult, mert a sulyosan elítált zsidókról köztudomás, hogy csak végső kétségbe-esésükben nyultak az önvédelem eszközehez, míg a Minkovszky nevű zsidó házaspár elleni gyilkosságok megtörténtül marad-

tak és a lengyel vádlottak ellen nagyon enyhe ítéleteket hoztak. A lublini felsőbb bíróság helybenhagyta az ítéleteket, ezzel szemben most a legfelsőbb bíróság Eliezer Kirschenzweig, Solem Lescó és Lszák Friedman nevű vádlottak ügyében perújrafelvételre utasította a lublini bíróságot. A többi zsidó vádlottak elleni ítéleteket helybenhagyta. A nem-zsidó vádlottak ügyében még nem döntöttek.

A bucuresti-i szakmai nagygyűlés a teljes románias mellett

Bucuresti. — Vasárnap az összes professzionális egyesületek, alakulatok együttes nagygyűlést rendeztek, amelynek célja az volt, hogy kimondják az összes foglalkozási ágak romániasítását. A jelentést Periteanu, Istrate Micescu és Iorgu Petrovici készítettek elő, tehát a nacionalista mozgalom három előkelősége. Ezek szerint türehtetlen a zsidók előretérése és a keresztény romániaság létveteli ezeket a jogokat. A meglévő törvényes keretek között követelik a szupremáciát és az alkotmány rendelkezéseit nem lehet úgy értelmezni, hogy azok a romániaság ellen legyenek fordíthatók. Ma-

noilescu Mihai, a közzgazdasági élet romanizálását követeli. Popescu Buzu az intellektuális munkahivatal megszervezését terjeszti elő. Az összes felszólalók statisztikákkal jeleztek bizonyítani, hogy a zsidókat ki kell szorítani minden foglalkozási ágból.

Minden vonalon teljes romániaság, ne legyen zsidó ügyvéd, mérnök, orvos, vegyész, ne legyen zsidó kereskedő, iparos, ne legyen zsidó nagytöke és ne legyen zsidó munkás. Mindenhonnan való kikeresztésüket mondották ki ezen a nagy gyűlésen, amelyről határozatot is hoztak.

A Jevish Agency erélyes tiltakozása az új bevándorlási kvótával szemben

Jeruzsálem. — Az új bevándorlási kvóta kihirdetésével egyidejűleg módosították a bevándorlási szabályzatot is, mely felhatalmazza a főkormányzót, hogy a hat hónapos periódusnál rövidebb időre is megszüntesse a bevándorlási kvótát. Így július végén, amikor a királyi bizottság jelentése megjelenni, a kormány újra szabadon dönthet a zsidó bevándorlás jövőjéről.

Az új rendelkezésekkel kapcsolatosan a Jevish Agency executívója rendkívüli ülésre gyűlt össze. A palesztinai lapok valamennyien a legélesebb hangon kelnek ki az új rendelkezések és a kvóta ellen és mint a „Haarec” rja,

a most történetek a zsidóknak adott ígéret nyílt megszegését jelentik, mely előtt a zsidó nép nem fog sohasem meghajolni. A „Davar” szerint ez nyílt hadüzenet a zsidók ellen. Illetékes helyen arra következtetnek, hogy július végéig nagy változások történnek Palesztina jövőjét illetően.

A varsói „Haajnt” jeruzsálemi tudósítójának értesítése szerint az executive manifesztumot fog kiadni, amelyben bejelentni majd, hogy csak a nemzetországi zsidóknak négysszáz certifikátját fogadják el a Jevish Agency, a többi visszautasítja a kormány eljárása elleni tiltakozása jeleül.